

- 7 JUL 1967

No. B: 873.347

Bijl. : 1

Betr. : Niet-extremistische
groeperingen.

UITGEBODEN

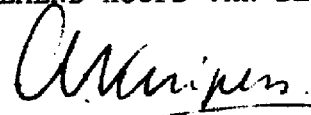
Bij mijn brief no. 826.478, dd. 1 juni 1966 zond ik U als bijlage een overzicht van een aantal niet-extremistische, overwegend links-extreme groeperingen, waarover doorgaans niet in de maandoverzichten van de Dienst pleegt te worden geschreven, maar waaromtrent bij U wel behoefte aan voorlichting bleek te bestaan.

Van dit overzicht is thans opnieuw een geheel herziene versie samengesteld, waarvan ik U hierbij een exemplaar doe toekomen. Ik verzoek U het oude exemplaar, met inachtneming van de terzake geldende regels te vernietigen, cq ter vernietiging aan mij te retourneren.

Het nieuwe overzicht is aangepast aan de actualiteit, terwijl bovendien de indeling zodanig is gewijzigd, dat het aantal jaarlijks te vervangen pagina's zo klein mogelijk kan worden gehouden.

Ik verzoek U eventueel te Uwer kennis komende aanvullende gegevens omtrent de in het overzicht opgenomen organisaties aan mijn Dienst te willen doorgeven. Dit geldt in het bijzonder, wanneer er aanwijzingen bestaan omtrent contacten met extremistische groeperingen.

HET WAARNEMEND HOOFD VAN DE DIEN

Drs. A. Kuipers.

Aan:

Alle Verbindingen

NIET EXTREMISTISCHE GROEPERINGEN

INHOUDSOPGAVE

- Hoofdstuk I PACIFISME
- Algemene Nederlandse Vredesactie (War Resisters Internationa
 - Stichting Anti-Atoombom-Actie
 - Comité 1961 voor de Vrede
 - Comité 29 November 1962
 - De Derde Weg
 - Doopsgezinde Vredesgroep
 - Internationale Vrouwen Organisatie voor Vrede en Vrijheid
 - Kerk en Vrede
 - Onafhankelijke Contactcommissie voor Vredeswerk
 - Stichting Onafhankelijke Vredesliga
 - Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen
 - Pleingroep
 - Pugwash-Beweging
 - Quakers
 - Stichting tot Bevordering van Studie, Vorming en Training
in Geweldloze Weerbaarheid
 - Werkgroep Anti-Militaristische Studenten
- Hoofdstuk II LINKS SOCIALISME
- Politeia
 - Socialistische Jeugd
 - Socialistische Ontmoetingskernen
- Hoofdstuk III VAKBEWEGING
- Nederlands Syndicalistisch Vakverbond
 - Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties
 - Studentenvakbeweging
- Hoofdstuk IV DIVERSEN
- A. Sympathiebewegingen
 - Amnestiebeweging
 - Angola-comité
 - Stichting El Djid El Djadid
 - Stichting Nederland-Algerije
 - Actie-comité De Derde Wereld
 - Werkgroep Informatie Cuba
 - B. De Vrije Gedachte

Algemene Nederlandse Vredesactie

Voorgeschiedenis

In oktober 1904 werd te Zwolle gesticht de Nederlandse sectie van de kort tevoren opgerichte Internationale Anti-Militaristen Vereniging (IAMV). Zij vond haar aanhangers voornamelijk onder de anarchisten.

Haar leus was: geen man en geen cent voor het militarisme.

De IAMV (zoals ook de Nederlandse sectie meestal werd aangeduid) propageerde tegen de oorlog, voor de internationale massale dienstweigering en de algemene werkstaking.

Hoewel de geweldloosheid door de IAMV niet als beginsel was aanvaard, zocht zij haar kracht toch niet in het geweld.

De vereniging beschikte over een orgaan "De Wapens Neder" en heeft gedurende vele jaren een intensieve activiteit ontwikkeld.

In de Tweede Wereldoorlog werd zij door de bezetter verboden.

Oprichting en doel

In maart 1946 kwamen de oud-leden van de Nederlandse IAMV-sectie weer bijeen om zich te beraden over een al dan niet heroprichten van de vereniging. Men kwam tot de conclusie, dat de organisatie in doel en streven gefaald had en geen reden van bestaan meer had. Besloten werd de IAMV te liquideren en een nieuwe organisatie in het leven te roepen onder de naam Algemene Nederlandse Vredesactie (ANVA).

De oprichting hiervan vond plaats op 30 maart 1946. De nieuwe vereniging had aanvankelijk de vorm van een stichting die tot doelstelling had, allen te verenigen, die de oorlog veroordelen als een internationale misdaad en die erkennen, dat hieruit de plicht voortvloeit te streven naar een op gerechtigheid gerichte wereldvrede, waarin oorlog zal zijn uitgesloten.

De ANVA wilde haar doel bereiken met alle daartoe dienstige wettige middelen.

Organisatie - Verhouding tot de WRI

Aanvankelijk was de "Radicaal-pacifistische Werkgroep" van de ANVA aangesloten bij de internationale pacifistische organisatie War Resisters International (WRI), waarvan zij de Nederlandse sectie vormde. Deze werkgroep werd in 1952 opgeheven. De individuele ANVA-

leden die tot de WRI wensten toe te treden, konden zulks doen door het ondertekenen van een verklaring waarin men stelde de WRI-doelstelling te aanvaarden.

Een in 1955 door de ANVA-voorzitter gedaan voorstel om de ANVA als zodanig tot de WRI te doen toetreden werd door de leden verworpen, waarop hij de volgende oplossing aan de hand deed.

De oorspronkelijke Stichting ANVA zou worden omgezet in een vereniging, die zou toetreden tot de WRI. De ANVA-leden, die zich daarmee niet konden verenigen, zouden kunnen volstaan met het nemen van een abonnement op het blad "Vredesactie", uit te geven door een nieuw in het leven te roepen Stichting.

In 1957 werd de organisatievorm dienovereenkomstig gewijzigd. Thans bestaan derhalve naast elkaar de "Stichting Vredes Actie" die ten doel heeft het uitgeven van het orgaan "Vredesactie" en een Vereniging "Algemene Nederlandse Vredesactie (ANVA)". Deze organisatie is - in tegenstelling tot de Stichting - aangesloten bij de WRI. De leden ervan zijn verplicht een verklaring te ondertekenen van de volgende inhoud:

"Oorlog is misdaad. Wie dit inziet neemt zich voor geen enkele oorlog te steunen en te streven naar een op gerechtigheid gerichte vrede, waarin oorlog en andere vormen van georganiseerd geweld zijn uitgesloten."

De vereniging stelt zich ten doel hen te verenigen die de hiervoor genoemde verklaring onderschrijven en met gebruikmaking van alle doelmatige middelen die verenigbaar zijn met haar beginselen datgene te doen wat bijdraagt tot de verwezenlijking ervan.

Werkgroep voor de Vrede (Limburg)

Deze voormalige ANVA-afdeling is sinds 1963 een zelfstandige vredesgroep, aangesloten bij de WRI. Ze scheidde zich van de ANVA af, niettegenstaande blijvende ideologische verbondenheid, omdat de bisschop van Roermond er bezwaar tegen zou hebben gemaakt, dat katholieken bij de ANVA waren aangesloten.

De groep ontplooit vrij veel activiteit.

Organisatorische gegevens ANVA

Het ledental van de ANVA bedraagt ± 275; de oplage van het orgaan "Vredesactie" ± 1500, het abonnee-tal ± 500.

Het bestuur is samengesteld uit:

Mr. J.H. van Wijk (Haarlem) - voorzitter
Mej. M. Titus (Amsterdam) - penningmeesteresse
W.J. Jong (Heemstede) - secretaris
K. Tol (Amsterdam) - lid
A. Visser (Amsterdam) - lid.

De redactie van het maandblad wordt gevormd door:

W.J. Jong (Heemstede) A. Visser (Amsterdam)
K. Tol (Amsterdam) Mr. J.H. van Wijk (Haarlem)

De dominerende figuur in het bestuur en tevens in de vereniging is Mr. van Wijk. Vóór alles is hij fel anti-militarist. Hij ontplooit op dit terrein een grote activiteit. Zijn beroep van advocaat-procureur maakt het hem mogelijk op te treden als raadsman voor dienstweigeraars. In april 1966 werd hij tijdens de drie jaarlijkse WRI-conferentie (Rome) gekozen als lid van de uit 12 personen bestaande "Internationale Raad" van deze organisatie.

Activiteiten

De ANVA draagt zijn ideeën m.b.t. pacifisme en dienstweigering voornamelijk uit via het blad "Vredesactie". De ondertitel "Radicaal pacifistisch maandblad" werd in 1952 toegevoegd om te voorkomen dat het blad zou worden aangezien voor een communistisch orgaan.

Bij voorkomende gelegenheden worden pamfletten verspreid, waarnaast de ANVA congressen belegt en voorlichting geeft aan dienstweigeraars. De laatste jaren gaat er echter steeds minder uit van de organisatie en in verband daarmee spraken sommigen zich op de jaarvergadering in 1964 uit voor een eventuele fusie met andere groeperingen; hiertoe zijn tot nu toe geen nadere stappen gedaan.

Organisatorische gegevens Werkgroep voor de Vrede

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Pater drs. B.J. Dodenbier SMA (Aalbeek) - voorzitter
Mej. A. Gootjes (Heerlen) - penningmeesteresse
Mej. C. Molenaar (Brunssum) - secretaresse (tevens
penningmeesteresse
voor de WRI in Ne-
derland).

War Resisters International (WRI)

Ter gelegenheid van het in 1921 te Den Haag gehouden 3e Internationale Anti-Militaristische Congres werd op initiatief van , en enkele anderen te Bilthoven de organisatie Paco (het Esperanto-woord voor vrede) opgericht.

In 1923 werd de zetel verplaatst naar Engeland en de naam veranderd in War Resisters International (WRI).

Te Bilthoven werd de volgende beginselverklaring aangenomen: "Oorlog is een misdaad tegen de mensheid. Wij zijn daarom vastbesloten geen enkele oorlog te steunen en te streven naar het opheffen van de oorzaken die daartoe kunnen leiden".

De in 1957 te Londen gehouden negende drie-jaarlijkse WRI-conferentie interpreteerde deze beginselverklaring in deze zin, dat de organisatie is gekant tegen het gebruik van gewelddadige middelen om enig economisch, sociaal of politiek doel te bereiken.

De WRI stelt zich voorts ten doel: "het verlenen van steun aan individuele tegenstanders van de oorlog en groepen daarvan in de gehele wereld en hen te verenigen in een levende beweging, waarvan de geestelijke Kracht een fundamentele bijdrage vormt bij het vestigen van een permanente vrede".

Het karakter van de WRI kan worden getypeerd als radicaal-pacifistisch.

Volgens haar aanhangers heeft de organisatie zich na de tweede wereldoorlog ontwikkeld tot een nieuwe anti-militaristische internationale, een wereldorganisatie van radicale pacifisten.

De WRI heeft secties en vertegenwoordigers in tientallen landen in alle werelddelen.

De beweging geeft een orgaan uit: "The War Resisters", dat o.m. verschijnt in het Engels, Frans, Duits en Esperanto. Daarenboven verschijnen incidentele publicaties in andere talen.

Tot de taken die de WRI zich heeft gesteld behoort het opkomen voor de belangen der principiële dienstweigeraars. In verband hiermede trachtte zij in verschillende landen een wet op de dienstweigering, zoals reeds sinds 1923 hier te lande geldend, te doen aannemen.

Verhouding tot de Wereldvredeesraad

Ten opzichte van de communistische Wereldvredeesraad stond de WRI

tot voor enige jaren op het standpunt dat organisatorische samenwerking daarmee niet mogelijk is.

Dit werd o.m. als volgt gemotiveerd: "De Wereldvrede Raad is de uitdrukking van het ene grote machtsblok, de Sowjet-Unie. Haar opvattingen dekken zich steeds met die van de toevallige Russische internationale politiek. Zij is niet en kan niet zijn: radicaal-pacifistisch. De Vrede Raad is een soort massaal diplomaat van de Sowjet-Unie en moet als zodanig worden behandeld en gewaardeerd: op afstand."

Op zijn in augustus 1963 te Stavanger in Noorwegen gehouden 3-jaarlijkse conferentie heeft de radicaal-pacifistische War Resisters International (WRI) zijn afwijzend standpunt inzake samenwerking met de Wereldvrede Raad (WVR) echter prijs gegeven.

Ondanks fundamentele verschillen tussen beide organisaties achtten men thans samenwerking op bepaalde punten mogelijk en het opnemen van contact terzake gewenst.

Uit een met het oog op de bespreking met de Wereldvrede Raad door de WRI uitgegeven verklaring blijkt dat deze de verdeeldheid van de vredesbeweging als een zwakke plek beschouwt en daarom opnieuw de mogelijkheden van praktische samenwerking wil onderzoeken.

Gememoreerd werd dat de WRI de laatste jaren gepoogd had een nauwe relatie met de WVR tot stand te brengen, dat in juli 1959 een 4 man sterke WRI-delegatie Oost-Berlijn bezocht voor gesprekken met de Oostduitse Vrede Raad, dat leden van bij de WVR aangesloten vredescomité's te Stavanger als waarnemers aanwezig waren en dat en , respectievelijk van de Poolse en de Tsjechische Vrede Raad, zich namens hun organisaties uitspraken voor nader contact met de WRI.

Volgens "Peace News", het orgaan van de Engelse WRI-sectie, waren vertegenwoordigers van WRI en WVR tijdens de op 3 en 4 oktober 1964 te Ostende gehouden besprekingen het eens geworden over een gemeenschappelijk plan de campagne.

Een na afloop gepubliceerde verklaring noemde als een der eerste taken: het voeren van actie tegen de oprichting van een multilaterale kernmacht. De oprichting hiervan te beletten beschouwde men overigens niet als einddoel, doch slechts als onderdeel van een campagne, die er op is gericht een verdere spreiding van kernwapens te beletten, de ontspanning in Europa te bevorderen en zodoende uiteindelijk de ontbinding van de militaire machtsblokken mogelijk te maken.

Recente ontwikkelingen

De samenwerking tussen WRI en WVR werd in '65/'66 voortgezet. Dit resulteerde o.m. in een gezamenlijke studieconferentie onder het motto "Opvoeding tot een wereld zonder oorlog", welke van 1 tot 8 augustus 1966 te Warschau gehouden werd. Op deze conferentie werd besloten een "werkgroep" te formeren, welke de mogelijkheden van verdere gezamenlijke activiteiten zal onderzoeken en een nieuwe bijeenkomst zal voorbereiden.

In dit verband is nog van belang, dat de WRI aangesloten is bij de "International Confederation for Disarmament and Peace" (ICDP), een overkoepelende organisatie van een aantal pacifistische bewegingen waartoe o.a. de Engelse "Campaign for nuclear Disarmament" (CND), de "Kampagne für Abrüstung" (KfA) in west-Duitsland en de Amerikaanse "International Fellowship of Reconciliation" (IFOR) behoren. Evenals de WRI onderhoudt de ICDP contact met de WVR. In 1966 leidde dit o.m. tot het besluit om bepaalde activiteiten van de ICDP en de WVR, v.z.v. mogelijk, te combineren.

Met radicale karakter van de organisatie kwam in 1966 naar voren door de verspreiding onder de Amerikaanse militairen van een pamflet, waarin o.m. werd opgeroepen om - bij uitzending naar Vietnam - te deserteren. Dit pamflet was overigens mede ondertekend door de ANVA, die het onder in Nederland verblijvende Amerikaanse militairen verspreidde.

Stichting Anti-Atoombom-Actie

Oprichting en doel

In april 1957 werd door Albert Schweitzer voor radio Oslo een rede gehouden, waarin hij wees op de aan proefnemingen met atoombommen verbonden gevaren, die niet alleen de huidige mensheid doch ook de komende generaties bedreigen en die ontstaan door het vrijkomen van radio-actieve elementen.

Schweitzer achtte het deswege noodzakelijk om elke vergroting van het reeds bestaande gevaar, dat uit verdere proefnemingen zou voortvloeien, te verhinderen. De z.i. daartoe aangewezen weg was: de openbare mening dusdanig te beïnvloeden, dat onder de druk daarvan de betrokken mogendheden overeenkomen de proefnemingen te beëindigen.

Na de boodschap van Albert Schweitzer werden in vele landen zgn. AAA-comité's opgericht die daarmee adhaesie wilden betuigen. Zo ook in Nederland, waar Haarlem de primeur had.

Op initiatief van de ULO-onderwijzer G.A.de Bock en enige andere politiek onverdachte personen uit Haarlem werd daar begin 1957 het Anti-Atoombom-Actiecomité (AAA) opgericht. Toen ook in andere plaatsen comité's waren opgericht, werd het geheel in 1958 georganiseerd als stichting.

De AAA trad voor het eerst in de openbaarheid op 29 april 1957 toen zij een persconferentie hield.

De initiatiefnemers stelden zich op het standpunt dat de AAA slechts kans van slagen zou hebben, als zij voor iedereen aanvaardbaar zou zijn en blijven. Hiervan uitgaande werden aanvankelijk alle personen, die als politici van welke partij ook, of als geestelijken van enige religieuze richting op de voorgrond waren getreden, als medewerker uitgesloten. Later werd deze bepaling in zoverre gewijzigd, dat deze categoricën slechts werden uitgesloten van het bekleden van leidende functies. De bedoeling van e.e.a. was het zeker stellen van de strikt neutrale basis van de actie, m.a.w. te beletten dat deze in een bepaalde politieke of religieuze richting zou worden gedreven.

Volgens de eerste door de AAA uitgegeven oproep stelde men zich voorlopig slechts één doel, n.l. "het beëindigen van alle proefexplosies, het verbieden van verdere productie van kernwapens en het vernietigen van alle reeds vervaardigde".

Daartoe, zo werd verder gezegd, wilde men allen verenigen, on-

geacht verschil in godsdienst, politieke overtuiging, nationaliteit of ras, en wel op de elementaire grondslag van hun mens-zijn.

Naar verluidt is de doelstelling omstreeks medio 1959 verruimd en streeft de Stichting AAA thans naar: (a) een wederzijdse gecontroleerde stopzetting van de proefexplosies en van de productie van kernwapens, (b) een verbod tot gebruik hiervan en (c) contrôle op bewapening in het algemeen.

Activiteiten

De Stichting "Anti-Atoombomactie" tracht haar doelstelling te verwezenlijken door het verspreiden van het voorlichtingsblad, het houden van bijeenkomsten en openbare vergaderingen.

Sinds enige jaren is de AAA weinig actief, hetgeen niet verwonderlijk is, daar vooral het Comité 1961 voor de Vrede haar de wind uit de zeilen heeft genomen. (Zie onder: Comité 1961 voor de Vrede.)

Verhouding tot de communisten

De AAA heeft van het begin af aan een afwijzende houding aangenomen t.a.v. samenwerking met communisten (in het bijzonder met de Nederlandse Vredesraad).

Europese Federatie tegen Kernbewapening

Zoals uit de naam reeds blijkt, betreft het hier een in federaatief verband samengaan van Westeuropese AAA-organisaties.

Tot de oprichting van de - niet communistische - Europese Federatie (EFK) werd besloten op een van 16 t/m 18 januari 1959, achtereenvolgens te Londen en in Frankfurt, gehouden congres.

Het initiatief hiertoe was uitgegaan van het Duitse "Komitee gegen Atomrüstung" en de Engelse organisatie "Campaign for Nuclear Disarmament".

Tot de initiatiefnemers behoorden o.m. de filosoof Lord Bertrand Russell, de componist Benjamin Britten, L.J. Collins, deken van de Anglicaanse St. Paul's Kathedraal te Londen en de Zwitserse theoloog Karl Barth.

Tot de Federatie, die haar zetel heeft zowel in Londen als in München, is een twaalftal organisaties uit Westeuropese landen getreden, waaronder de Stichting AAA.

De EFK heeft dezelfde doelstellingen als de AAA en de andere aangesloten organisaties, maar treedt bovendien op als coördinerend centrum. Tot grote activiteit is de federatie echter niet gekomen en vooral de laatste jaren wordt weinig meer vernomen van deze organisatie.

Organisatorische gegevens Stichting AAA

Het is niet bekend hoeveel aanhangers de AAA heeft of in het verleden heeft gehad. In 1958 zou de AAA afdelingen gehad hebben in Amsterdam, Beverwijk, Bilthoven, Eindhoven, Haarlem, Leiden en Utrecht. Deze afdelingen bestaan vermoedelijk alleen nog in naam.

Het orgaan van de AAA, dat dezelfde naam als de Stichting draagt, met als ondertitel "Voorlichtingsblad", verschijnt onregelmatig (ongeveer 4 à 5 maal per jaar).

Volgens de laatst bekende gegevens (1961) is het bestuur van de Stichting AAA als volgt samengesteld:

G.A. de Bock	(Haarlem)	voorzitter (secretaris)
W.A.A. Geldof	(Haarlem)	penningmeester
R.H. Uytendogaart	(Haarlem)	leden
Mevr. N.de Bock-Verdel	(Haarlem)	
D. Slikker	(Haarlem)	

De dagelijkse leiding van de EFK was in 1962 als volgt samengesteld:

Kannunik L.J. Collins	(Engeland	)
H. Buchbinder	(Zwitserland	) driehoofdige leiding
Dr. H.Kloppenburg	(West-Duitsland)	
Mej. P. Duff	(Engeland	) secretaresse

Comité 1961 voor de Vrede

Oprichting en doel

In het jaar 1961 werden in Nederland een reeks van openbare massa-demonstraties en protestmarsen gehouden, voornamelijk gericht tegen de atoombewapening. Het begon met een demonstratie op 1 januari in Amsterdam onder auspiciën van de Onafhankelijke Contactcommissie voor het Vredeswerk (OCV). Behalve de bij de OCV aangesloten groeperingen werkten aan de uitvoering hiervan mee "Kerk en Vrede", de Stichting Anti-Atoombom-Actie, de Socialistische Jeugd van Nederland en de PSP.

Het succes van deze eerste demonstratie leidde tot de oprichting van het - oorspronkelijk slechts als tijdelijk bedoelde - Comité 1961 voor de Vrede, bestaande uit aanhangers van een aantal der hiervoor genoemde organisaties. Ook de SWP zegde zijn medewerking toe.

Genoemd comité organiseerde op Tweede Paasdag 1961 demonstratieve vredesmarsen in Amersfoort, Utrecht en in Amsterdam, bedoeld als een protest tegen het opslaan van kernwapens in Nederland en tegen de atoombewapening in het Oostelijke en het Westelijke kamp. Na afloop volgde een slotbijeenkomst van de ± 1600 deelnemers uit de genoemde drie gemeenten in Krasnapolski te Amsterdam.

Het comité stelt als einddoel de algehele algemene ontwapening en de vorming van een supra-nationale autoriteit, in staat gewapende conflicten te voorkomen en belast met het toezicht op het naleven van de verbodsbepalingen inzake nationale bewapeningen. Als eerste stap op weg naar algehele ontwapening ziet het comité het verbod van alle ABC-wapens. In verband hiermee richt het comité zich tegen de opslag van atoomwapens op Nederlands grondgebied, tegen het lidmaatschap van de NAVO en tegen elke poging om West-Duitsland beschikkingsrecht over atoomwapens te geven.

Het comité streeft ernaar legaal te werken, doch is bereid om - als de omstandigheden daartoe aanleiding geven - "tot een andere wijze van handelen over te gaan".

Organisatie

Sedert ongeveer september 1961 is de bestuursvorm van het comité als volgt:

1. Een Dagelijks Bestuur (DB), dat zelfstandig beslissingsrecht heeft, maar verantwoordingsplichtig is aan een Raad van Advies, zowel

t.a.v. de acties als voor het financiële beheer.

2. Een Raad van Advies, zoveel mogelijk bestaande uit leden van de sympathiserende organisaties. Deze heeft tot taak, naast hetgeen uit het omschrevene in de voorgaande alinea volgt, het benoemen van nieuwe leden in het DB, het oplossen van geschillen en het mede bespreken van actie-plannen.
3. Een Comité van Aanbeveling.

Sedert ongeveer in september 1961 was besloten om de directe organisatorische band met organisaties, welke ook, te beëindigen, hebben de leden van het bestuur daarin geen zitting meer als vertegenwoordiger van een bepaalde organisatie, doch als persoon. Deze beslissing beoogde o.m. het de Stichting AAA gemakkelijk te maken ten volle haar medewerking te verlenen aan het Comité 1961 voor de Vrede.

De AAA-leiding, die het vredeswerk geheel buiten de politiek wil houden, achtte zich namelijk bezwaard toen bleek, dat ook links-georiënteerde politieke groeperingen tot het Comité konden toetreden.

In de afgelopen jaren zijn in een groot aantal plaatsen actie-groepen opgericht. De belangrijkste daarvan is de groep in Amsterdam.

Sinds enige tijd (nov. 1964) geeft het Comité 1961 een eigen periodiek uit, "Contact" genaamd. De verschijning ervan is onregelmatig; een oplage-cijfer is niet bekend.

Het comité is aangesloten bij de pacifistische "International Confederation for Disarmament and Peace" (ICDP) te Londen.

Activiteiten

Het Comité 1961, in eerste opzet opgericht om in 1961 een Paas-mars te organiseren, kreeg een permanent karakter en is ook in de daaropvolgende jaren met zijn activiteiten doorgegaan. Het jaartal 1961 is echter in de naam gehandhaafd gebleven. Ook na 1961 heeft de activiteit hoofdzakelijk bestaan uit het jaarlijks organiseren van een Paas-mars, tot 1964 alléén en daarna in samenwerking met de communistische Nederlandse Vredesraad. Op 9 januari 1965 werd - eveneens samen met de NVR - een anti-MLF-demonstratie georganiseerd, waarbij de beide organiserende partijen naar buiten toe werden vertegenwoordigd door een comité ad hoc met een brede samenstelling.

In september 1965 heeft men zich tijdens een bezinningsconferen-

tie beraden over een nieuwe opzet van het Comité, teneinde veelvuldiger en sneller te kunnen reageren op actuele gebeurtenissen; beslissingen zijn hierover echter niet gevallen, daar vooral de samenwerking met de communisten de vergadering heeft bezig gehouden.

Verhouding tot de communisten

In de eerste jaren van het bestaan van het Comité 1961 was van samenwerking met de Nederlandse Vredesraad (NVR) geen sprake. Was enerzijds de meerderheid van de comité-leden gekant tegen samenwerking met de communisten, anderzijds was de grondslag van het Comité voor de communisten toen nog onaanvaardbaar. Toen bovendien in 1962 enige pacifisten in de NVR, die wel aansluiting bij het Comité wilden zoeken, uit de NVR werden gezet en deze organisatie voor vrijwel 100% uit communisten werd samengesteld, leek elke samenwerking tussen beide organisaties voor de toekomst uitgesloten.

Het jaar 1964 gaf echter een verandering van het beeld te zien. De volledig in het isolement verkerende NVR verklaarde zich bereid met het Comité samen te werken op de grondslag van het Comité, hetgeen mogelijk was geworden als gevolg van de ondertekening door de Sowjet-Unie van het beperkte kernstop-verdrag van 1963. Anderszins was men in het Comité tot de overtuiging gekomen dat samenwerking met de NVR tot betere resultaten zou kunnen leiden.

Beide organisaties hebben vervolgens - niet zonder succes - een aantal demonstraties gezamenlijk georganiseerd, hetgeen echter gepaard is gegaan met talloze moeilijkheden. Hoewel men aan beide zijden gaarne een einde zou maken aan de samenwerking, schrikt men er telkens weer voor terug om de relatie definitief te verbreken omdat elk van beide partijen zich te zwak acht om alleen succes te hebben.

Actie Jeugd voor de Vrede

Eind 1961 werden door een groep jongeren, o.m. afkomstig uit de Socialistische Jeugd van Nederland en Politeia, enige demonstraties gehouden. Zij deden dit onder de naam "Actie Jeugd voor de Vrede" als jongerengroep in het Comité 1961 voor de Vrede.

Hoewel de leden van SJ, Politeia en PSJW in de navolgende jaren wel steun bleven verlenen aan het Comité 1961, is voor zover bekend, aan de groep "Actie Jeugd voor de Vrede" geen definitieve organisatorische vorm gegeven.

Samenstelling bestuur

Het DB bestaat uit:

A.J. Bruggeman	(Amsterdam) - voorzitter
Th. van Tijn	(Amsterdam) - vice-voorzitter
S. Boerlage	(Amsterdam) - secretaresse
J. v.d. Molen	(Leiderdorp) - 2e secretaris (?)
J. Bierma	(Amsterdam) - propagandist (?)
J. Troost	(Haarlem) - redacteur "Contact"
J.M.H. v.d. Wal-Svensson	(Hoogkerk) - penningmeesteresse
J. Binsma	(Haarlem) - accountant.

Recente activiteiten

Naast de traditionele Paasmars werd - door de jongeren van het comité - in 1966 een ABC-protestmars georganiseerd. Deze mars ging van Den Helder naar Amsterdam (100km te voet) en had een redelijk succes, vooral t.g.v. de grote publiciteit welke eraan werd gegeven in de pers. Het plan bestaat om ook in 1967 rond Pasen een dergelijke ABC-protestmars te organiseren, ditmaal echter meer aansluitend bij de "Paasmars" van het comité. De voorbereidingen hiertoe worden getroffen door een "werkgroep" waarin radicaal-pacifistische en links-socialistische jongeren zitting hebben.

Comité 29 november 1962

Voorgeschiedenis en oprichting

Van 10-12 november 1962 werd te Amsterdam een "Europese conferentie tegen atoombewapening" gehouden, georganiseerd op initiatief van "the International subcommittee of the National Committee of 100" in Engeland. De organisatie was in handen van het Comité 1961 voor de Vrede.

Het doel van de conferentie was o.m.: de stichting van een internationaal Comité van 100 en de bevordering van de oprichting van Comité's van 100 in de landen van het Continent.

In de voorbereidingsperiode van de Amsterdamse conferentie, toen van een comité 29 november 1962 nog geen sprake was, verzochten de bekende anarchisten en de pacifisten en aan de secretaris van het Comité 1961 voor de Vrede een bijeenkomst te beleggen ter bespreking van de mogelijkheid in Nederland een comité van 100 op te richten. Deze bijeenkomst vond plaats op 15 september 1962.

De gebroeders met name meenden, dat een eventueel Comité van 100 bij de strijd voor de vrede van alle middelen gebruik zou moeten maken (zelfs geweld, zij het niet gericht tegen personen). De overige aanwezigen (ca 18) waren het daar echter niet mee eens. Men kwam dan ook niet tot overeenstemming over de oprichting van een Comité van 100.

Op 29 november 1962 vond de berechting plaats van 123 jeugdige demonstranten, die op 30 juni van dat jaar te 's-Gravenhage een geweldloze zit-actie tegen de atoombom hadden gehouden. Als protest tegen deze berechting werd het Comité 29 november 1962 opgericht.

De oprichting van het Comité 29 november 1962 moet in eerste instantie dan ook los van bovenomschreven ontwikkeling worden gezien, al was dit Comité naar zijn aard direct sterk verwant aan wat men in Engeland onder "Comité van 100" verstaat.

Hoewel men in kringen van het Comité 1961 voor de Vrede in 1962 een zekere reserve toonde inzake een op te richten Comité van 100 vanwege de agressieve houding, welke met name de anarchisten daarin beoogden aan te nemen, is het Comité er - langs de omweg van het Comité 29 november 1962 - in feite toch gekomen. Dit is in het bijzonder ook te danken aan de steun van een aantal militante PSP-leden, van wie

vooral moet worden genoemd. Al noemde het Comité 29 november zich begin 1963 alleen nog maar Comité van 100 in oprichting en al behield het tot op heden zelfs zijn oorspronkelijke naam, in zijn gedragingen en methoden bleek het een Comité van 100 te zijn.

Tijdens een interview met het Engelse radicaal pacifistische blad "Peace News" (d.d. 8-5-1964) noemde het Nederlandse Comité dan ook een groep, die "illegale niet gewelddadige" actie voorstond, waaraan de PSP niet als partij, maar PSP-leden wel individueel steun verleenden.

Dat men het Comité 29 november 1962 gevoegelijk als Comité van 100 kan kenschetsen, bleek uit de opmerking van het Amsterdamse PSP-lid , die verklaarde lid te zijn van het Comité van 100, daarmee kennelijk het Comité 29 november bedoelend.

Een publicatie in "Contact" (orgaan van het Comité 1961) voor Vrede, eerste nummer van november 1964) noemde het Comité 29 november 1962 tenslotte eveneens een Nederlandse versie van het Britse Comité van 100.

Organisatie en karakter

Het Comité legde tot dusver bij al zijn activiteiten de nadruk op het beginsel van de geweldloosheid.

Tot de adherenten van het Comité behoren verschillende bekende figuren, met name van pacifistische, maar ook van anarchistische en trotskistische huize. Dit laatste verklaart ook waarom het beginsel van geweldloosheid niet zonder meer en onverdeeld door alle medestanders van het Comité wordt aangehangen.

Een vast bestuur leek het Comité tot dusver niet te hebben. Bij zijn optreden naar buiten werd het Comité namelijk steeds door wisselende figuren vertegenwoordigd.

In een circulaire van 30 oktober 1964 wordt als correspondentie-adres genoemd.

Activiteiten

Het Comité deed in de afgelopen jaren o.m. van zich spreken door enkele demonstraties tegen de opslag van kernwapens in ons land, een demonstratie tegen de deelneming van een Portugees militair orkest aan de NATO-taptoe te Amsterdam (1963) en door zijn activiteiten gericht tegen het Amerikaanse optreden in Vietnam (maart 1965, Den Haag).

Van tijd tot tijd zijn bepaalde vertegenwoordigers van het Comité weer actief, in samenwerking met een aantal pacifistische, links-socialistische en communistische jongerenorganisaties, in de door deze groeperingen opgerichte Vietnamcomité's. Het comité als zodanig heeft echter al geruime tijd nauwelijks meer van zich doen horen.

Rol van de anarchisten in het Comité

Van de zijde van bepaalde anarchistische jongeren wordt getracht invloed uit te oefenen in het Comité 29 november 1962, hetgeen overeenkomt met de situatie in het Britse Comité van 100.

Zo deed men ook hier reeds enkele malen van zich spreken door activiteiten, verwant aan die van de Engelse "spionnen voor de vrede" (een conspiratieve groep binnen het Comité van 100, welk poogt achter officiële geheimen te komen om die te publiceren). Zo werd b.v. tijdens de anti-MLF demonstratie van 9 januari 1965 te Amsterdam de circulaire "BB-geheimen" verspreid. Deze circulaire heette uit te gaan van het anarchistische maandblad "De Vrije" en was namens dit blad ondertekend door het toenmalige redactielid Roel van Duyn, die eerder de aandacht trok door zijn activiteiten in de Haagse Ban de Bom-groep en in het Comité 29 november 1962.

De circulaire bevatte een aantal gegevens over de BB-organisatie te Amsterdam, die volgens de schrijver geheim waren. Dit laatste is van BB-zijde ontkend, maar men kan toch wel poneren, dat de opsteller(s) van het geschrift de feitelijke bereidheid bezit(ten) werkelijke geheimen aan de openbaarheid prijs te geven.

opgenomen beschouwingen bleek meermalen duidelijk van een zeer kritische, dan wel misprijzende gezindheid jegens de Verenigde Staten van Amerika.

Niet alleen hierdoor maar feitelijk door haar totale activiteit verschaftte "De Derde Weg" meermalen, zij het waarschijnlijk ongewild, aanknopingspunten voor communistische agitatie en propaganda tegen Amerika.

Een enkele maal gingen in "Derde Weg"-kringen zelf kritische stemmen op tegen deze wijze van ageren.

Hiertegen werd echter o.m. weer aangevoerd, dat men zich in hoofdzaak welbewust moet richten tegen het Westen "omdat de Westerse politiek in onze naam wordt bedreven, waarvoor wij verantwoordelijk zijn" en voorts dat "onze vredesbeweging niet kan instemmen met het anti-Russische en anti-communistische koor, omdat "De Derde Weg" vrede nastreeft met Rusland en het communisme en omdat het anti-communisme óók en in toenemende mate de ideologie van de preventieve oorlog is".

In februari 1955 verspreidde de -inmiddels tot een vereniging omgevormde - "Derde Weg" een manifest, waarin stelling werd genomen tegen de Duitse herbewapening. Deze werd betiteld als een "onvoorstelbaar groot gevaar" en als "het begin van een nieuwe Duitse agressie, aangezien zij de oude militaristische en fascistische machten in het zadel helpt".

Argumenten als deze kunnen de communisten niet anders dan welgevallig zijn. Het CPN-orgaan "De Waarheid" maakte hiervan dan ook af en toe dankbaar gebruik.

Het Sowjet-Russische optreden in Hongarije in november 1956 werd ook door "De Derde Weg" ten scherpste veroordeeld. In samenwerking met andere groeperingen, zoals De Doopsgezinde Vredesgroep en de ANVA werd n.a.v. dit gebeuren een oproep gericht tot het Nederlandse volk.

Daarin werd evenwel ook het Engels-Franse optreden tegen Egypte afgekeurd en gesteld dat in wezen dit op hetzelfde principe berustte nl.: gewelddadige machtsoplegging met minachting van het handvest der Verenigde Naties.

Als de oorzaak van e.e.a. werd in de oproep aangegeven: de militaire blokvorming en de bewapening. Nederland zou daarin de wereld een voorbeeld kunnen geven door uit het Atlantisch Pact te treden en de bewapening af te schaffen.

Het standpunt van "De Derde Weg" betreffende de NAVO kan als volgt worden samengevat. "De NAVO is geen middel tot internationale ontspanning, maar een middel tot verheviging van de spanning.

De NAVO kan geen antwoord geven op de economisch-sociale uitdaging van het communisme. Ondanks, en juist door alle NAVO-inspanning, zal het communisme hoe langer hoe meer terrein winnen".

In 1957, vijf jaar na de verschijning van het oprichtingsmanifest van "De Derde Weg", gaf deze vredesbeweging nogmaals een beknopte opsomming van haar grondgedachten, t.w.:

1. Verwerping van het geweld als middel ter beslechting van geschillen.
2. Geen binding aan machtsblokken, hetgeen niet betekent neutralisme, aangezien bij de huidige wereldconstellatie geen land zich afzijdig kan houden van de politieke ontwikkeling.
3. De noodzaak van een radicale maatschappelijke structuurverandering t.w. het doorvoeren van een volledige politieke, economische en sociale democratie.

Ter beëindiging van de "koude" oorlog en ter voorkoming van een "hete" oorlog propageerde "De Derde Weg" overleg en pogingen tot het uiterste om met het communistische blok tot overeenstemming te komen.

Desondanks toonde "De Derde Weg" en zulks meer dan aanvankelijk het geval was, ook wel een open oog te hebben voor de ware aard van het communistische regime.

"De Derde Weg" is er nooit in geslaagd in brede kringen belangstelling voor haar streven te wekken. Dientengevolge was ook de financiële toestand nimmer rooskleurig. Eind 1957 was de materiële positie zelfs zo slecht dat de verschijning van het orgaan en de positie van de vereniging bedreigd werden. Toch bleef de organisatie in leven en eind 1962 heeft men het zelfs nodig geacht nogmaals met een duidelijke standpuntbepaling te komen.

In een manifest, opgenomen in het orgaan "De Derde Weg" van dec. 1962, werd er nog eens op gewezen, dat de leden van de beweging (die tot uiteenlopende of geen politieke partijen zouden behoren), zich tegen de bewapening van zowel Oost als West keerden, en voorstanders waren ook van eenzijdige ontwapening.

"De Derde Weg" wilde niet berusten in een duurzame en onherroepelijk tot oorlog leidende tegenstelling tussen Oost en West.

Daar de "Derde Weg" verklaarde te beseffen dat de strijd voor de vrede steeds moet samengaan met de strijd voor een grondige structurele verandering van de samenleving (daar oorlog en militarisme met de bestaande maatschappelijke orde onafscheidelijk verbonden zijn), richtte zij zich in het bijzonder tot de arbeidersklasse (onder het motto dat

deze het grootst in aantal is) en tot de jongeren.

"De soldaten en de arbeiders in de oorlogsindustrie moesten tonen, dat er op hen niet meer kan worden gerekend".

Hoewel het manifest niet daadwerkelijk opriep tot staking of dienstweigering, klonk een zin als: "De strijdlust moet overslaan van de jongeren naar de ouderen, overslaan van de straat naar de oorlogsindustrie en het leger" toch eerder als een uitdaging dan als een pacifistische beginselverklaring.

Opheffing

"De Derde Weg" is evenwel hollend achteruit blijven gaan. Afgezien van het uitgeven van het orgaan ging van de organisatie geen activiteit meer uit, hetgeen deels verklaard kan worden door het feit dat de meeste leden van het hoofdbestuur hun tijd en energie gaven voor de PSP of voor andere vredes-organisaties. Het jaar 1965 vormde wel het dieptepunt in de historie van "De Derde Weg". De centrale figuur, de voorzitter, prof. G.J. Geers kwam te overlijden. De secretaresse, mevrouw J.M.H. van der Wal-Svensson verklaarde haar functie uiterlijk op 1-1-1966 te zullen neerleggen. Het leden/abonnee-tal beliep nog geen vierhonderd.

Op de jaarvergadering van juli 1965 werd overeengekomen een commissie in te stellen, welke op korte termijn een oplossing diende voor te stellen. Het decembernummer van "De Derde Weg" bracht deze oplossing: de organisatie hield op te bestaan en ook het orgaan zou niet meer verschijnen.

In 1966 zou de commissie, belast met het afhandelen van de zaken van "De Derde Weg", nog enkele publicaties doen verschijnen in de geest van de organisatie. Van de leden werd verwacht dat zij, voorzover dat nog niet het geval is, hun krachten zullen wijden aan andere pacifistische organisaties, zoals het Comité 1961 voor de Vrede.

Doopsgezinde Vredesgroep

De "Doopsgezinde Vredesgroep" werd einde 1946 opgericht door enige personen, behorende tot de Doopsgezinde Broederschap in Nederland.

Haar doel werd omschreven als: te trachten een getuigenis te geven van een vredesgezindheid en zuiver geestelijke weerbaarheid, die het kwade wil overwinnen door het goede. Als middelen ter bereiking van dit doel worden gesteld:

1. Het streven van de leden naar een persoonlijke levensovertuiging (erkenning van het liefdesgebod van Christus, ook jegens vijanden, tot de Bijbelse weerloosheid toe).
2. Het versterken van deze gezindheid in de Doopsgezinde gemeenten.
3. Het verlenen van geestelijke en materiële bijstand aan hen, die ten gevolge van hun Christelijke vredesgetuigenis in moeilijkheden verkeren (met name aan dienstweigeraars).

(De Doopsgezinde Vredesgroep vat bepaalde uitspraken in de Bijbel in dier voege op dat alle geweld reeds bij voorbaat verboden is. Hieraan ontleent de groep de z.g. weerloosheidsgedachte.)

De Doopsgezinde Vredesgroep onderhoudt contact met Nederlandse en buitenlandse Christelijk georiënteerde vredesgroepen, o.a. in Nederland met "Kerk en Vrede" en de Quakers en in het buitenland met de Doopsgezinde broederschappen in de Verenigde Staten, Duitsland, Zwitserland en Luxemburg.

Met de communistische Nederlandse Vredesraad wordt geen enkel contact onderhouden.

Voor bijeenkomsten beschikt de Doopsgezinde Vredesgroep over het Internationaal Doopsgezinde Conferentiecentrum van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, "Heerewegen", te Zeist. Hier is het kantoor en de boekerij van de Doopsgezinde Vredesgroep gevestigd.

Door de Doopsgezinde Vredesgroep werden in het leven geroepen:

- a. Het "Vredesbureau" (in samenwerking met "Kerk en Vrede"), ter bestudering van het anti-militarisme en voor het verlenen van hulp en bijstand aan dienstweigeraars.
- b. Het "Vredescentrum" (eveneens gevestigd op "Heerewegen"), dat o.m. belast is met de behandeling van de op het Doopsgezinde vredeswerk betrekking hebbende correspondentie en de organisatie van vredesconferenties.

Er bestaat voorts een "Jongerenwerkgroep".

AL OP DE HEEREN:

Organisatorische gegevens Doopsgezinde Vredesgroep

De laatst bekende bestuurssamenstelling dateert uit 1960.

Ds. C.P. Hoekema (Heemstede) - voorzitter
Ds. F. v.d. Wissel (Dieren) - secretaris
H. Akkerman (Hellevoetsluis) - penningmeester

Verder werd ds. C. Inja in 1964 nog genoemd als secretaris van het "Vredesbureau".

Ook de gegevens omtrent de sterkte van de Doopsgezinde Vredesgroep zijn niet recent, maar vermoedelijk is dit vrij constant gebleven. In 1959 had de groep ± 600 leden.

Activiteiten

Hulp bij dienstweigering vormt nog steeds de voornaamste taak van de Doopsgezinde Vredesgroep. Voorts worden regelmatig conferenties belegd, deels in samenwerking met de organisatie "Kerk en Vrede". Sinds januari 1965 verzorgen de Doopsgezinde Vredesgroep en "Kerk en Vrede" samen maandelijks enige pagina's in het orgaan van Kerk en Vrede.

Internationale Vrouwenorganisatie voor Vrede en Vrijheid

De IVOVV is de Nederlandse sectie van de Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) *) gevestigd te Genève en in 1915 opgericht op een in Den Haag gehouden congres.

De WILPF heeft secties in ruim 20 landen in alle werelddelen; de laatst aangesloten zijn die uit Abessinië en Ghana.

Met tussenpozen van verschillende jaren - in de 2e wereldoorlog lag het werk geheel stil - werden sedert de oprichting internationale congressen gehouden, waarin o.a. stelling werd genomen tegen rassenhaat en concentratiekampen. Na de oorlog werd het 14e congres te Stockholm gehouden (juli 1959) met als thema "De geweldloosheid".

De organisatie heeft 2 permanente gedelegeerden bij de Verenigde Naties en verscheidene leden hebben zitting in de UNESCO, de FAO, de WHO en in commissies van de Ecosoc (sociaal economische raad van de VN).

De Nederlandse sectie, de IVOVV dus, stelt zich o.m. ten doel: universele ontwapening, het propageren van geweldloosheid en het bevorderen van sociale, economische en politieke gelijkwaardigheid van alle volken, ongeacht ras, geloofsovertuiging of wereldbeschouwing.

Men streeft er naar om in elke provincie een afdeling op te richten. Voor zover bekend, is men alleen in de provincie Noord-Holland daarin geslaagd.

Mejuffrouw J.N. ten Have uit Amsterdam, afkomstig uit Derde Weg- en PSP-kring, was - als voorzitter van de IVOVV - aanwezig op een van 10 t/m 12 juli 1959 te Brunate in Italië gehouden internationaal congres van Europese vrouwen, dat zich bezig hield met de verantwoordelijkheid van de vrouw in het atoomtijdperk.

Aan dit congres werd deelgenomen door vertegenwoordigsters van pacifistische en communistische vrouwenorganisaties uit West-Europa en Joegoslavië (de Italiaanse regering had visa geweigerd aan vrouwen afkomstig van achter het IJzeren Gordijn).

De conferentie nam een verklaring aan, behelzende o.a. de wens tot stopzetting van atoombomproeven, welke verklaring in Genève werd overhandigd aan de daar vergaderende autoriteiten.

*) niet te verwarren met de communistisch-geïnfiltreerde, in de Verenigde Staten gevestigde "Women's International Strike for Peace" (WISP), die in Nederland geen filiaal heeft.

Al werkt de IVOVV bij haar vredesactie dan ook wel eens samen met communistische organisaties (ook in het Nederlandse initiatiefcomité voor een appèl aan de vrouwen van geheel Europa zaten behalve IVOVV, PSP- en Derde Wegleden ook leden van de NVB), toch wijst niets er op dat zij als "links" gekenschetst zou moeten worden. (Door mej. ten Have wordt de IVOVV in een artikel in "Militia Christi" aangeduid als "wat liberaal getint".)

Als leden van het hoofdbestuur Sectie Nederland zijn tot dusverre slechts bekend:

Mevr. E. van der Sluis-Fintelman te Amsterdam (voorz.) en
Mej. C.P. Bal te Overveen (gem. Bloemendaal).

Het bestuur van de afdeling Noord-Holland wordt gevormd door:

Mej. J.N. ten Have, Amsterdam
Mevr. J.G. Lovink-Neuteboom, Lochem
Mevr. A. Rademaker,
Mevr. E. Stelleman-Söderquist, Zaandam.

De WILPF organiseerde in juli 1965 in de stichtingsstad Den Haag een lustrumcongres ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van de organisatie.

Geloofsgemeenschap van Christen anti-militaristen "Kerk en Vrede"

Oprichting

De Geloofsgemeenschap van Christen anti-militaristen "Kerk en Vrede" werd in oktober 1924 opgericht door een aantal predikanten. Na in de oorlog door de bezetters te zijn verboden, vond op 1 januari 1946 de heroprichting plaats.

Beginselverklaring

De belangrijkste punten uit de oorspronkelijke tot september 1959 geldende beginselverklaring zijn de volgende.

"De oorlog is zozeer in strijd met de Christelijke beginselen dat deze uit christelijk oogpunt volstrekt veroordeeld dient te worden.

De wil tot gemeenschap en gerechtigheid moet de drijfveer zijn tot vernieuwing der nationale en internationale samenleving.

Een op deze beginselen steunende gemeenschapspolitiek is in haar anti-kapitalistische, anti-imperialistische en anti-militaristische strekkingen een onmisbare voorwaarde voor een duurzame vrede".

Op een in september 1959 gehouden landelijke conferentie kwam het bestuur van "Kerk en Vrede" met een nieuwe beginselverklaring, waarover voorzitter professor J. de Graaf zei, dat het niet ging om een koersverandering van "Kerk en Vrede", doch om een nieuwe formulering van het beginsel en dat het Christelijk en het radicaal-pacifistische (=anti-militaristische) karakter van de organisatie onaangestast waren gebleven.

Doel

"Kerk en Vrede" stelt zich ten doel haar overtuiging in brede kring ingang te doen vinden, o.m. door:

- a) het tegengaan van de psychologische oorlogvoering en het bevorderen van de toenadering tussen de volken,
- b) te streven naar verwezenlijking van een internationale rechtsorde, naar geïnternationaliseerde hulpverlening aan de noodgebieden en naar doorbreking en opheffing van door klassenstrijd, kolonialisme, rassenscheiding en blokvorming opgerichte barrières.

Activiteiten

"Kerk en Vrede" tracht haar doelstellingen te verwezenlijken door o.m. het houden van openbare bijeenkomsten, het uitgeven van het orgaan "Militia Christi" en het verspreiden van pamfletten.

Hoewel "Kerk en Vrede" niet de richtlijnen volgt van een bepaalde politieke partij noch daarvoor propaganda maakt, ziet de organisatie zich meermalen geconfronteerd met politieke problemen. Deze worden dan steeds benaderd vanuit haar Christelijk en radicaal-pacifistisch (anti-militaristisch) standpunt.

Welke onderwerpen de aandacht van "Kerk en Vrede" hadden en welke standpunten dienaangaande werden ingenomen, kan blijken uit het volgende.

In een openbare bijeenkomst van "Kerk en Vrede" noemde één der sprekers het Atlantisch Pact een bedreiging voor de wereldvrede, aangezien nog nooit een echte vrede tot stand was gekomen door wapengeweld. Zijns inziens konden "kapitalisme en andere-ismen" geen vrede brengen; alleen Godsvrede in de harten van de mensen kon leiden naar een wereld van waarheid en gerechtigheid.

Deze spreker was, zoals vele van zijn geestverwanten, van mening geen rekening te kunnen houden met de gevolgen van het door de organisatie verdedigde standpunt, n.l. een eventueel onder de voet lopen van het Westen door de Russen. Niet alleen zouden deze gevolgen vermoedelijk wel meevallen doch zo niet, dan zou men toch hebben gedaan wat men als Christen had moeten doen.

In dezelfde geest uitten zich meermalen andere sprekers. Te vermelden valt in dit verband de uitspraak van één hunner, luidende: "Als waarachtige Christenen moeten wij liever een Russische bezetting willen ondergaan, dan mee te doen aan de voorbereiding en uitvoering van oorlogsgruwelen".

In 1950 gaf "Kerk en Vrede" een oproep uit, waarin werd aangespoord in woord en daad de vermilitarisering af te wijzen en waarin voorts werd gezegd: "Begunstigt noch het Amerikaanse noch het Russische militarisme".

Het standpunt van "Kerk en Vrede" aangaande de BB kan als volgt worden samengevat. Het doel van de BB is niet mensen te redden, maar de oorlog te winnen. De organisatie is een verlengstuk van het militaire apparaat en daaraan kunnen anti-militaristen en "Kerk en Vrede" principieel niet meewerken. De organisatie laat echter haar leden

geheel vrij om hieromtrent een andere opvatting te huldigen.

De bekende hoogleraar Professor J. de Graaf (voorzitter van "Kerk en Vrede" en tevens tot oktober '65 lid van de Partijraad van de PSP) besprak in een zijner voordrachten de BB in verband met het Atlantisch Pact. Dit verdrag betitelde hij als een organisatie, die zich ten doel stelt een oorlog te ontketenen en die erop is ingesteld andere landen en volken aan te vallen. Zijn conclusie was dat een Christen zomin aan het Atlantisch Pact als aan de BB zijn steun kan geven, aangezien de BB eveneens een organisatie is die betrekking heeft op oorlogshandelingen.

"Kerk en Vrede" beweegt zich voorts op het terrein van steunverlening aan principiële dienstweigeraars. In samenwerking met de "Doopsgezinde Vredesgroep" werd daartoe in 1948 het Centraal Steunfonds opgericht. Het bestuur hiervan bestaat uit één vertegenwoordiger van beide organisaties en twee van het Algemeen Steunfonds (ook genoemd Steunfonds voor slachtoffers van principieel en daadwerkelijk anti-militarisme, dat haar fundament vindt in de humanistische en socialistische groeperingen).

Daarenboven licht "Kerk en Vrede" a.s. dienstweigeraars voor omtrent de mogelijkheden, hun geboden door de Dienstweigeringswet en helpt de organisatie bij het indienen van verzoekschriften e.d.

Aangenomen mag worden dat "Kerk en Vrede" niet rechtstreeks aanzet tot dienstweigeren, aangezien zij ervan uitgaat dat dienstweigeren een persoonlijke gewetenszaak is en dat het besluit daartoe bij iemand zelf moet opkomen.

Een enkel geval is bekend waarin aan toekomstige dienstweigeraars werd duidelijk gemaakt hoe zij dienden te handelen in geval van oproeping in militaire dienst. Daartoe werd een schijncommissie gevormd, die een aantal aspirant-dienstweigeraars ondervroeg op de wijze zoals dit geschiedt door de officiële commissies. Daarbij werd hun tevens duidelijk gemaakt hoe zij wel en niet de hun gestelde vragen moesten beantwoorden.

Evenals een aantal andere pacifistische organisaties, is "Kerk en Vrede" sinds 1954 vertegenwoordigd in de Onafhankelijke Contactcommissie voor het Vredeswerk, terwijl een aantal leden van "Kerk en Vrede" sinds 1961 medewerking verleent aan de activiteiten van het Comité 1961 voor de Vrede.

In 1964 heeft "Kerk en Vrede" enig opzien gebaard door de publicatie van het boekje "Geweldloze Weerbaarheid", een product van de studiegroep "Geweldloze Weerbaarheid", waaraan ook terzake geïnteresseerde vertegenwoordigers van een aantal andere pacifistische organisaties hebben meegewerkt. Dit boekje behandelt in hoofdzaak de wijze van verzet tijdens een periode van bezetting, alsmede de training in geweldloze actie.

De houding van "Kerk en Vrede" jegens het communisme

Het ligt voor de hand dat de communisten, wier streven er steeds op gericht is andersdenkenden direct of indirect te betrekken bij eigen "vredesacties", ook het oog hebben laten vallen op "Kerk en Vrede".

Zo pleitte Ds. W.S.H. van Dalen, voormalig lid van de Nederlandse Vredesraad en in die tijd tevens lid van "Kerk en Vrede", voor een gezamenlijk optreden en handelen van beide organisaties in de actieve strijd tegen de oorlog op het politieke, nationale en internationale plan.

In het hierop door prof. de Graaf gegeven antwoord gaf deze blijk van een zeer kritische instelling tegenover de communistische Vredesraad. Voorop stellende dat "Kerk en Vrede" om der wille van de vrede verplicht is het gesprek te voeren met ieder, die daardoor wordt bewogen, wees hij vervolgens op de eenzijdige voorlichting van de zijde van de Wereldvredesraad.

Toch is er in de afgelopen jaren wel iets veranderd, zij het dat "Kerk en Vrede" als organisatie niet met de communisten samenwerkt. Via het Comité 1961 voor de vrede wordt door de leden van "Kerk en Vrede" wel degelijk met de Nederlandse Vredesraad samengewerkt. Bovendien maakt een aantal leden, waaronder prof. J. de Graaf, deel uit van de Nederlandse afdeling van de Praagse Christelijke Vredesconferentie, waarbinnen men, ondanks vele teleurstellingen, tot dusver hardnekkig met de communisten bleef samenwerken.

Internationaal Verbond

"Kerk en Vrede" vormt de Nederlandse afdeling van de "International Fellowship of Reconciliation (IFOR)", die de daarbij aangesloten nationale "Fellowships of Reconciliation (FOR)" overkoepelt.

Deze organisatie, die haar hoofdkwartier heeft te Londen, wijst op grondslag van het Evangelie oorlog en militarisme af.

Organisatorische gegevens

Het hoofdbestuur van "Kerk en Vrede" is als volgt samengesteld:

Prof. dr. J. de Graaf	(De Bilt)	voorzitter
Drs. P.A. Eterman	(Driebergen)	secretaris-penning- meester
Dr. Kr. Strijd	(Amsterdam)	studie-secretaris
Ds. H. Bremer	(Amsterdam)	lid
Dr. G. Hartdorff	(Amsterdam)	"
Mr. A.A. Heering	(Den Haag)	"
Ds. M. Hinlopen	(Amstelveen)	"
Pater S. Jelsma MSC	(Den Haag)	"
H. J. Lankhorst	(Ouderkerk a.d.Amstel)	"
D.H. Meynen	(Den Haag)	"
Ds. M.R. Pliester	(Oudkarspel)	"
Drs. W.H. de Pree	(Hindeloopen)	"
Mevr. M.C.v.d.Veen-Rookmaker	(Wageningen)	"
J.J. Wentink	(Amsterdam)	"
H.H. v.d. Wusten	(Amsterdam)	"

De redactie van het tweemaal per maand verschijnende orgaan "Militia Christi" bestaat uit:

Prof. dr. J. de Graaf	(De Bilt)
Dr. Kr. Strijd	(Amsterdam)
J.J. Wentink	(Amsterdam)

Het laatstbekende leden/abonnee-tal van "Kerk en Vrede"/"Militia Christi" (1962) bedraagt ± 2500.

Onafhankelijke Contactcommissie voor Vredeswerk

Oprichting en doel

In februari 1954 werd op initiatief van de toenmalige Socialistische Unie en de vredesbeweging "De Derde Weg" de Onafhankelijke Contactcommissie voor Vredeswerk (OCV) opgericht, waarbij zich een aantal organisaties aansloten, werkzaam op het terrein van de vrede en het anti-militarisme.

Organisaties met een of meerdere vertegenwoordigers in de commissie waren: Algemene Nederlandse Vredesactie (ANVA), Federatie van Vrije Socialisten (FVS) Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (OVB), Vredesbeweging "De Derde Weg", Genootschap der Vrienden (Quakers), Vrijdenkersvereniging "De Vrije Gedachte", Werkgroep van Anti-militaristische Studenten (SAS) en de Internationale Vrouwen Organisatie voor Vrede en Vrijheid (IVOVV).

Doel van de contactcommissie was het coördineren van de werkzaamheden van de diverse vredeskrachten in Nederland, met uitzondering van de communisten. Bij het OCV aangesloten organisaties behielden hun zelfstandigheid: bij alle te voeren acties was elke groep vrij om al dan niet deel te nemen.

Activiteiten

De OCV is nimmer goed van de grond gekomen. Haar werkwijze was tot 1961 niet anders dan die van de aangesloten organisaties, d.w.z. het propageren van de ideeën in openbare of besloten bijeenkomsten en d.m.v. een onregelmatig verschijnend bulletin. (Een bijzonderheid was de zitdemonstratie van de PSP in 1960 voor het Ministerie van Defensie, gericht tegen de Nieuw-Guinea-politiek van de regering.) Op 1 januari 1961 werd onder auspiciën van de OCV in Amsterdam een vredesmars gehouden, waaraan behalve de in de OCV vertegenwoordigde organisaties, ook meewerkten "Kerk en Vrede", de Stichting AAA, de SJ en de PSP. Zoals reeds vermeld was de oprichting van het Comité 1961 voor de Vrede hier het gevolg van, hetgeen voor de OCV meteen het einde betekende van de demonstratieve acties.

De OCV zou in 1965 in alle stilte zijn opgeheven. Ook van het Bulletin "Alarm", waarvan de uitgifte zou worden voortgezet, werd niets meer vernomen.

Stichting Onafhankelijke Vredesliga

Deze werd in de winter van 1957/'58 opgericht door Ds.P.J. de Ridder, thans Ned.Hervormd predikant te De Wilp (Groningen), een overtuigd pacifist en anti-militarist.

Ds. de Ridder was laatstelijk lid van het hoofdbestuur van de Vredesbeweging "De Derde Weg".

Met de oprichting van deze Vredesliga beoogde hij niet het aantal reeds bestaande organisaties te vermeerderen, doch veeleer het opbouwen van een propaganda-apparaat dat ten goede zou komen aan de gehele onafhankelijke vredesbeweging, t.w. ANVA, "Derde Weg", Doopsgezinde Vredesgroep en Kerk en Vrede, voor zover actief in de drie noordelijke provincies.

De naam Onafhankelijke Vredesliga bedoelt eensdeels aan te tonen de onafhankelijkheid van de beide grote machtsblokken, anderdeels dat men een bundeling wil zijn van vredeskrachten (met uitzondering evenwel van de Nederlandse Vredesraad).

Ds. de Ridder staat op het standpunt dat een moderne oorlog leidt naar algehele vernietiging en dat een sterk Westen niet de Vrede dient.

Door een nieuwe geestelijke weerbaarheid dient stelling te worden genomen tegen hen, die heil verwachten van bewapening en geweld.

Zijn standpunt t.o.v. de huidige wereldsituatie en de daartegenover aan te nemen houding heeft Ds. de Ridder in openbare bijeenkomsten van de Vredesliga meermalen uitvoerig toegelicht.

Hij kwam daarbij tot de volgende conclusies:

1. Elke toekomstige oorlog wordt een atoomoorlog in zijn meest gruwelijke vorm.
2. Dóórgaande atoomexplosies vormen een zó groot gevaar voor de mensheid dat zij onmiddellijk gestaakt moeten worden.
3. Oost en West verkeren in een angstpsychose die hen er toe drijft hun bewapening steeds verder op te voeren.
4. Geen enkele bewapening, zelfs geen atoombewapening, zal de volkeren ervan afschrikken een oorlog te voeren. Veeleer zal op een moment van grote spanningen een der partijen, uit angst voor de wederpartij, een oorlog riskeren.
5. De kern waarom het gaat is, het doorbreken van deze angst en het zoeken van een uitweg uit deze impasse.

De oplossing om uit die impasse te geraken is volgens Ds. de Ridder: de strijd tegen het moderne militarisme, te voeren door mensen van alle godsdienstige en politieke groeperingen.

Daarbij zullen zij moeten oproepen tot weigering van dienst aan dit "waaninnige militarisme" en geen enkel verantwoord middel moeten schuwen.

Volgens de opvatting van Ds. de Ridder is alles beter dan een totale oorlog, "zelfs een totale ontwapening die de vijand aanvaardbaar zal uitnodigen ons te overheersen".

De superieure Westelijke beschaving zal echter tenslotte op zijn beurt deze vijand overwinnen.

Voor zover tot dusver bekend bestaan in Friesland afdelingen van de Onafhankelijke Vredesliga in de plaatsen Gorredijk, Heerenveen, Sneek, Drachten, Surhuisterveen, ressorterende onder een provinciaal bestuur. In Drenthe is een afdeling in de plaats Emmen.

Door de Onafhankelijke Vredesliga worden in de Noordelijke provincies regelmatig bijeenkomsten belegd waar dienstweigeraars vertellen over hun ervaringen ten behoeve van toekomstige dienstweigeraars.

Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen

Oprichting en doel

De landelijke organisatie van de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW) kwam tot stand in het najaar van 1963 (29 september 1963), nadat in de loop van dat jaar reeds in verschillende plaatsen werkgroepen tot leven waren gekomen.

De PSJW is een beweging van jeugdige pacifistische socialistische, die streven naar een socialistische maatschappij, die zij zien als een weg naar een vreedzame samenleving. Zij trachten vorm te geven aan dit ideaal in een zelfstandige organisatie, waarbij zij zich laten leiden door pacifistische beginselen. De PSJW moet niet zonder meer gezien worden als de jongerenorganisatie van de PSP, hoewel naam en beginselen duiden op een ideële verbondenheid met deze partij.

In zijn beginselverklaring heeft de PSJW de volgende punten met betrekking tot het pacifisme opgenomen:

"De PSJW keert zich tegen iedere inspanning om door militair geweld andere volken te overheersen of tot een politiek te dwingen. Zij tracht op iedere, voor haar aanvaardbare wijze, mee te werken aan het tot stand komen van een duurzame vrede."

"De PSJW neemt op grond van deze beginselen op niet gewelddadige wijze stelling tegen iedere vorm van onrechtvaardigheid, uitbuiting, onderdrukking en discriminatie op grond van geloof, ras of afkomst."

Activiteiten

Volgens een brochure van de PSJW wil men het pacifistisch socialisme propageren. Daarvoor vormen de scholingsactiviteiten in de afdelingen de beste basis. De scholing bestaat uit het bestuderen en bespreken van politieke problemen, vraagstukken van oorlog en vrede, in het bijzonder het socialisme, pacifisme en anti-militarisme. Tevens worden op afdelingsniveau avonden gehouden over allerlei actuele kwesties, zoals Zuid-Afrika, Angola, Berlijn, Vietnam, de MLF e.d..

De landelijke organisatie coördineert en steunt de afdelingsactiviteiten. Jaarlijks worden voorts een drietal conferenties georganiseerd, die aan een speciaal onderwerp zijn gewijd, zoals bijvoorbeeld "Jeugd en Politiek" en het "Geweldloze Verzet".

De PSJW steunt de activiteiten van het Comité 1961 voor de Vrede en heeft contact met het Britse Comité van 100.

Organisatorische gegevens

Het ledental van de PSJW bedroeg eind 1965 ± 160.

Afdelingen zijn thans gevestigd in: Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Friesland, 't Gooi, Den Haag, Groningen, Utrecht, West Friesland, de Zaanstreek en Zeist. In Den Helder en Rotterdam worden pogingen gedaan om een afdeling op te richten.

De PSJW geeft een maandelijks orgaan uit, dat tot april 1965 de naam "Ontwaakt" droeg; thans heet het "Anders". In december 1965 was de oplage 400 exemplaren.

Op de Algemene Vergadering van begin 1966 werd het volgende bestuur gekozen.

Peter van der Kleij	(Arnhem)	voorzitter
Arnold van Reemst	(Utrecht)	alg.secretaris
Mej. Manja Pach	(Utrecht)	penningmeesteresse
Martin Hagen	(Utrecht)	propagandasecretaris
Robert Mulder	(Diever)	internationaal secretaris
Sim Schuurmans	(Amsterdam)	scholingssecretaris
Klaas Schermer	(Amsterdam)	hoofdredacteur
Frank Feiner	(Hilversum)	redactiesecretaris

De functie van politieksecretaris is v.z.v. bekend vacant.

Recente activiteiten

Door de afdelingen van de PSJW wordt regelmatig gedemonstreerd, waarbij men zich nu eens wel, dan weer niet aan met de politie gemaakte afspraken houdt. Zo organiseert de afdeling Den Haag Vietnam-demonstraties op elke tweede en vierde zaterdag van de maand. Aanvankelijk werd voor deze activiteiten géén vergunning aangevraagd. Momenteel geschiedt dit wél, doch niet voor de mee te voeren leuzen.

De PSJW is ook betrokken bij de activiteiten van het Jongerencomité "Vrede en zelfbeschikking voor Vietnam", waarbinnen links-socialistische, pacifistische en communistische jeugd-en studentenorganisaties samenwerken. De PSJW-vertegenwoordiger in het Jongerencomité is momenteel Klaas Schermer.

Hoewel de PSJW zich in het verleden distancieerde van de provo's wordt sedert enige tijd in een aantal plaatselijke PSJW-afdelingen een vrij intensief contact met provo's onderhouden.

Pleingroep

De zgn. Pleingroep, die in 1954 ontstond, omvat een groep Katholieken, die stellen dat zij zich niet in de Kerk en in hun eerlijke overtuiging willen opsluiten.

Op eigen initiatief streven zij naar contact met andersdenkende, oprechte mensen, teneinde gezamenlijk, over alle grenzen van Kerk en levensovertuiging heen, in ontmoetingen van mens tot mens het gemeenschapsbesef te bevorderen.

De groep verwierf o.m. bekendheid door de pleinpreken van pater Jelsma (op het plein te Den Haag). De groep bedoelt door haar naam-aanduiding mede de openheid naar alle kanten, de ruimte en de vrije toegang te suggereren.

De pleingroep tracht haar doelstellingen te verwezenlijken zowel door het beleggen van gespreksavonden als door het uitgeven van een orgaan, genaamd "Plein", onder toevoeging van het jaar, waarin het verschijnt. (Het heeft elf afleveringen per jaar.)

Uit het vorenstaande blijkt wel dat de Pleingroep niet een specifieke vredesgroepering is; haar belangstelling reikt verder. Zo vroeg zij in 1958 aandacht voor de kwestie Nieuw-Guinea en de verhouding Nederland-Indonesië.

In dat zelfde jaar stelde zij (in het juli-nummer van het orgaan "Plein" 1958) het probleem oorlog en vrede aan de orde en in het kader daarvan mede het vraagstuk van de atoombom.

De hieraan gewijde beschouwingen werden samengevat in een zestal punten n.l.:

1. Dit ogenblik van de zo droeve oorlogsgeschiedenis van de mensheid wordt gekenmerkt door het onverbloemde feit, dat de oorlog, in zijn roep om steeds machtiger en efficiënter wapens, zichzelf van alle macht en efficiëntie heeft beroofd en daarmee is geworden tot zinloos en volstrekt negatief bedrijf, waartoe geen enkele zakelijke, laat staan zedelijke beweegreden meer kan uitnodigen.
2. Is het gebruik van kernwapens in feite geen verdediging meer, maar mede-aanval op de mensheid, dan is niet alleen het aanwenden dezer wapens, maar ook het dreigen ermee onzinnig en ongeoorloofd.
3. Onze verantwoordelijkheid voor het westen, voor het oosten en voor heel de wereld, brengt met zich mede, dat met volharding

- en vindingrijkheid, met kracht en souplesse, met doorzettingsvermogen en veerkracht, alle middelen worden aangewend ter verwezenlijking van een alzijdige ontwapening.
4. Aansluitend bij de opzet en het werk der Verenigde Naties dient, ter vervanging van gewelddadige "oplossing" van conflicten, een rechtsorde te worden geschapen.
 5. Opgenomen en beveiligd binnen deze wereldrechtsorde dienen een nieuwe grondwet en een nieuw program voor wereld-economie te worden ontworpen.
 6. Een wereldcharter en een wereldfonds zijn nodig, om de wereldstrijd voor sociale gerechtigheid - en dus voor de vrede - tot een goed einde te brengen.

De centrale figuur van de Haagse Pleingroep is pater S. Jelsma m.s.c.. Deze geestelijke heeft sinds enige jaren ook zitting in het hoofdbestuur van "Kerk en Vrede".

Uit de Haagse Pleingroep is nationaal een Pleinbeweging gegroeid, welke slechts sympathisanten kent. Deze aanhangers van de Pleinbeweging hebben in sommige plaatsen - o.m. Zwolle, Deventer, Eindhoven - groepen gevormd. In 1962 waren er \pm 1.000 Pleinsympathisanten. Als bestuur van de Pleinbeweging fungeert de oorspronkelijke Pleingroep.

Figuren uit de Plein-beweging vervullen voorts een belangrijke rol binnen de zgn. "Sjaloom"-groep, een vrije oecumenische groep van r.k. en protestantse jongeren (de laatste zijn merendeels afkomstig uit de voormalige christen-jongeren beweging "Jeugd en Evangelie").

Pugwash-beweging

Oprichting en doel

In juli 1955 publiceerde Lord Bertrand Russell, naar aanleiding van de eerste thermonucleaire proefexplosie in 1954, een open brief mede ondertekend door Albert Einstein en een aantal andere vooraanstaande wetenschappelijke onderzoekers, waarin werd gewaarschuwd tegen de enorme gevaren verbonden aan de ontwikkeling van kernwapens, en tevens een voorstel werd gedaan om te komen tot een bijeenkomst van wetenschappelijke onderzoekers met als doel een onpartijdig onderzoek in te stellen naar de omvang van deze gevaren.

De waarschuwing sloeg bij vele mensen aan, zeker ook bij niet-communistische groepen, die om humanitaire, religieuze of andere redenen zich voordien reeds principiële tegenstanders van gewapend geweld hadden getoond.

In 1957 gelukte het Russell de Amerikaanse miljonair te interesseren voor zijn denkbeelden met het gevolg dat zijn in Pugwash (Nova Scotia) gelegen landhuis beschikbaar stelde voor een conferentie, in juli van dat jaar, waaraan een twintigtal vooraanstaande wetenschappelijke onderzoekers uit Oost en West deelnamen.

De beweging noemde zich "Pugwash Conferences" naar de eerste plaats van samenkomst. Deze naam werd later gewijzigd in "Pugwash-Conferences on Science and World Affairs" (Coswa).

Pugwash is begonnen als een beweging ter directe ondersteuning van de ontwapeningsonderhandelingen. Zij meende haar bijdrage te kunnen leveren met zuiver technische studies o.m. omtrent het stralingsgevaar, de contrôle op kernwapenproeven met omzeiling van het netelige probleem van de inspectie ter plaatse en neutralisatie van bepaalde gebieden.

Allengs zijn ook andere vraagstukken in het onderzoek betrokken, zoals de sociale en economische problemen die met de ontwapening samenhangen, de hulp aan ontwikkelingslanden en andere problemen van juridische en sociologische aard.

Kort omschreven komen de doelstellingen van de Pugwash-beweging neer op het volgende:

1. Het vormen van een communicatiekanaal tussen de wetenschappelijke onderzoekers over de hele wereld inzake de sociale gevolgen van de vooruitgang der wetenschap.
2. Het informeren van de regeringen met het oog op het verminderen van het oorlogsgevaar en het aanwenden van de wetenschap ten voordele van de mensheid.
3. Het opvoeden van de openbare mening over dezelfde onderwerpen.

Organisatie

De regelmatig gehouden conferenties vormen de eigenlijke Pugwash-beweging. Om echter de continuïteit van de beweging te handhaven is na de eerste conferentie een Internationaal Permanent Comité in het leven geroepen. In dit comité zijn de Verenigde Staten, Engeland en de Sowjet-Unie gelijkkelijk vertegenwoordigd. Op de Xe Pugwashconferentie, in 1962 te Londen gehouden, heeft men overwogen de organisatievorm te veranderen en er een federatie van nationale verenigingen van te maken.

Men heeft echter besloten dat de Pugwash-beweging een losse verzameling van personen moet blijven, overkoepeld door het Internationaal Permanent Comité en op nationaal niveau eventueel gesteund door aanbevelingscomité's. Buiten de V.S., de SU en Engeland zijn nu ook Italië, Frankrijk, Polen en India in het Internationale Comité vertegenwoordigd, terwijl plaatsen zijn gereserveerd voor China, Afrika en Latijns-Amerika. De relatie tussen het Internationale Pugwash Comité en de nationale (aanbevelings) comité's is zeer los. De laatste zijn niet meer dan groepen van geleerden die in eigen land de Pugwash-functie willen vervullen.

De Pugwash-conferenties, waaraan over het algemeen een beperkt aantal personen deelneemt (20-70), hebben een besloten karakter; er worden geen publiciteitsmedia bij de besprekingen toegelaten teneinde het informele contact zo veel mogelijk te bevorderen. De deelnemers komen als persoon en niet als vertegenwoordiger van een organisatie of een regering, hetgeen niet uitsluit dat geleerden met een officiële functie aan de conferenties kunnen deelnemen. Dat deze beweging steeds meer serieus wordt genomen moge blijken uit het feit dat de conferenties de laatste jaren worden bijgewoond door adviseurs van de staatshoofden van de V.S. of de SU, terwijl ook verscheidene West-europese regeringen waarnemers zenden. (B.v. Nederland - IXe Pugwash Conference 1962 te Cambridge.)

Communistische invloed

Het is bekend, dat de World Federation of Scientific Workers (WFSW) - een communistische hulporganisatie - de hand heeft gehad in het lanceren van de Pugwash conferenties.

De WFSW is overigens ook in de Pugwashbeweging vertegenwoordigd, o.m. door zijn voorzitter professor C.F. Powell, die deel uitmaakt van het Internationaal Comité. Vermoedelijk leveren de contacten tussen de geleerden uit communistische landen en die uit het Westen vooral gevaren op voor beïnvloeding van de Westerse deelnemers, die vaak vol vertrouwen en met het verlangen om overleg te plegen en samen te werken, naar de conferenties gaan. Daarentegen is bij verschillende gelegenheden gebleken, dat de geleerden uit de communistische landen hun regeringen vertegenwoordigen en daar naar handelen. Dit laatste blijkt vooral sinds meer vertegenwoordigers van de alpha-wetenschappen aan de conferenties deelnemen. Daarbij komt, dat vooral de laatste jaren een relatief groot aantal Pugwash-bijeenkomsten in communistische landen plaats vindt.

Nederland

In Nederland is men in 1961 gekomen tot de oprichting van een landelijk Pugwash-comité. Hiertoe behoren geen leden van de CPN. Voor het merendeel kunnen de comité-leden gekenschetst worden als ietwat links georiënteerde, pacifistisch ingestelde figuren. Slechts enkele fellow-travellers zijn er in vertegenwoordigd, doch deze zijn ver in de minderheid.

De mogelijkheid is niet uitgesloten dat het Nederlands Pugwash Comité en het Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers (VWO) in de toekomst tot samenwerking zullen komen, daar hun doelstellingen deels overeenkomen terwijl tevens toonaangevende leden van het VWO ook deel uitmaken van het Nederlands Pugwash Comité.

In 1963 heeft het Nederlands Pugwash Comité besloten tot het instellen van een kring "Vrienden van Pugwash" - in feite een steunfonds - om voor de voorlichtende taak en het bezoek aan internationale congressen meer financiële armslag te krijgen.

Actuele gegevens

Sedert 1957 zijn er zestien Pugwash-conferenties gehouden. De laatste vond plaats in september 1966 te Sopot (Polen).

Volgens recente gegevens telt de kring "Vrienden van Pugwash" momenteel ongeveer 1000 leden. In het verleden gaf deze kring informatie-bulletins over de Pugwash-beweging uit, doch sedert kort worden berichten over de Pugwash-beweging afgedrukt in het blad "Maandschrift", een uitgave van de Stichting "Vredesopbouw" te Oegstgeest.

Voorzitter van het Nederlands Pugwash-comité is Prof. Dr. H.A. Tolhoek (Groningen), secretaris is Prof. Dr. Ph.B. Smith (Groningen).

Genootschap der Vrienden (Quakers)

Het Quaker-genootschap, ook genaamd Genootschap der Vrienden (Society of Friends), in 1652 gesticht door de Engelsman George Fox, heeft zich in de loop der tijden ontwikkeld tot een wereldorganisatie.

Het doel van dit christelijke genootschap is: het bevorderen van de internationale broederschap in religieuze zin en het uit godsdienstige overwegingen verlenen van hulp aan allen die in nood verkeren.

Op grond van zijn christelijke beginselen wijst het genootschap elke met wapens gevoerde oorlog, onverschillig voor welk doel, af, ook als verdediging tegen een aanval.

De Quakers huldigen het standpunt dat alle oorlogvoering, de "koude oorlog" inbegrepen, zelfs indien verordend door de Overheid, of gerechtvaardigd door juristen of theologen, in strijd is met Gods wil.

Op grond van deze pacifistische overtuiging staan zij sympathiek tegenover hen, die op grond van gewetensbezwaren militaire dienst weigeren.

Ervan uitgaande dat de christelijke beginselen niet aan tijd gebonden zijn, wordt gesteld dat de christen zelfs onder de huidige politieke verhoudingen als praktische consequentie van zijn overtuiging heeft te aanvaarden: het weigeren van wapengebruik en het bevorderen van de vrede, door sociale en politieke activiteiten.

Het centrale punt van de ongeveer 100 leden tellende Nederlandse afdeling is het Quakercentrum, Vossiusstraat 20 te Amsterdam. Het genootschap geeft hier te lande het maandblad "De Vriendenkring" uit, dat voornamelijk artikelen bevat van godsdienstige strekking, doch waarin ook wel hulp wordt gevraagd voor sociale arbeid en voor dienstweigeraars.

Het genootschap als zodanig, en zulks geldt ook voor de Nederlandse Quakers, is niet een bepaalde politieke richting toegedaan. Op vredesgebied werkt men h.t.l. samen met Kerk en Vrede en de ANVA. Het genootschap maakt voorts deel uit van de Onafhankelijke Contact-commissie voor Vredeswerk (OCV), die beoogt de werkzaamheden van de diverse "vredeskrachten" te coördineren, terwijl tevens een Quaker, zij het niet als vertegenwoordiger van dit genootschap, deel uitmaakt van het bestuur van het Comité 1961 voor de Vrede.

In 1964 verleenden de Quakers bemiddeling bij de besprekingen tussen het Comité 1961 voor de Vrede en de communistische Nederlandse

Vredesraad om tot samenwerking te komen voor de Paasmars 1964.

De Quakerorganisatie kent geen bestuur; "de organisatorische opzet is democratisch vanuit de individuele Quaker," aldus een weinig zeggende verklaring van de Quaker zelf.

Stichting tot bevordering van studie en training in geweldloze weerbaa-
rheid.

Oprichting en doel

In het najaar van 1963 kwamen enige radicaal-pacifisten, onder wie vooraanstaande leden van de PSP en/of het Comité 29 november 1962 tot de voorlopige oprichting van het "Vormings- en trainingscentrum voor geestelijke weerbaarheid en geweldloze actie", uitgaande van de mening dat weerloosheid geen alternatief is voor geweld, doch dat een alternatief gevonden moet worden in geweldloze actie, steunend op geestelijke weerbaarheid. De kleine groep vond een aantal enthousiaste pacifisten bereid om het experiment te wagen, en zo werd gestart met een eerste cursus van acht wekkonds.

Sedertdien heeft het centrum verscheidene "proefcursussen" georganiseerd, waarvoor een redelijk grote belangstelling bleek te bestaan. Tijdens deze experimentele fase werd door een "commissie van voorbereiding" van gedachten gewisseld over de uiteindelijke opzet van het centrum.

Als resultaat van deze gedachtenwisseling werd tenslotte op 14 september 1966 te Zwolle de "Stichting tot bevordering van studie, vorming en training in geweldloze weerbaarheid" opgericht.

Volgens haar statuten stelt de stichting zich ten doel; de studie, vorming en training in geweldloze weerbaarheid te bevorderen. Zij tracht dit doel te bereiken door:

- a) het oprichten en doen functioneren van een "Centrum voor geweldloze weerbaarheid", met een eigen reglement en een eigen bestuur;
- b) het samenwerken met andere natuurlijke of rechtspersonen, waardoor verwezenlijking van het doel van de stichting kan worden bevorderd;
- c) alle andere wettige middelen.

Organisatie

De Stichting wordt bestuurd door een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de voorzitter, de secretaris, de penningmeester en een lid van het algemeen bestuur. Daarnaast is er een raad van advies, waarvan de leden uitsluitend een raadgevende stem hebben.

Het "Centrum voor geweldloze weerbaarheid"

Bovengenoemde stichting heeft in haar eerste vergadering voor onbepaalde tijd het "Centrum voor geweldloze weerbaarheid" opgericht, dat tot taak heeft:

- 1) vrijwilligers de gelegenheid te bieden zich zodanig te vormen tot geestelijk weerbare personen, dat zij bij het tegen gaan van onrecht in hun denken en handelen aan het beginsel van geweldloosheid trouw blijven;
- 2) vrijwilligers te trainen in die methoden en middelen van handelen, welke overeenstemmen met het onder 1 genoemde beginsel;
- 3) het stimuleren van en het behulpzaam zijn bij het bestuderen van geweldloze weerbaarheid.

Diegenen onder de vrijwilligers, die de bereidheid hebben belangeloos op enigerlei wijze aan de arbeid van het centrum mede te werken, kunnen tot het centrum toetreden en vormen samen de "Kadergroep van vrijwilligers".

Het Centrum geeft een mededelingenblad uit, "Centrumnieuws".

"Geweldloos Aktief"

De beginselen van de stichting zijn neergelegd in een brochure met de titel "Geweldloos Aktief", welke in september 1966 verschenen is. In dit geschrift wordt o.m. gesteld:

"Geweldloze actie omvat die activiteiten waarbij de mogelijkheid wordt uitgebuit om overeenstemming tussen strijdende partijen te bereiken, soms met een zekere mate van dwang".

Als voorbeeld van geweldloze acties noemt de brochure voorlichtingsacties, hulpacties, bemiddelingsacties en protestacties. Het radicale karakter van de stichting komt echter eerst goed naar voren bij de omschrijving van "geweldloze verzetsacties":

"..... geweldloos verzet door middel van staking, boycot, lijdelijk verzet, medewerking weigeren, burgerlijke ongehoorzaamheid, blokkade, bezetting, uittocht, ligacties, vrijwillig zich gevangen laten nemen, enz."

Bekend is tenslotte, dat de stichting in het uiterste geval ook overtreding van de wet niet schuwt, namelijk "als de wetten onrechtvaardig zijn".

Organisatorische gegevens:Algemeen BestuurRaad van Advies

Mevr. C.P. Boetes	Heiloo	L.O. ten Cate	Oranjewoud
H. Caspers jr.	R'dam	A. Th. J. van Dijk o.p.	Amsterdam
A.G. Dekker o.p.	Zwolle	Prof. Dr. J. de Graaf	De Bilt
J.B. Dodenbier s.m.a.	Aalbeek	Mr. A.H. Heering	Den Haag
A. Duivendak	Zeist	Dr. P. Hoekstra	Bilthoven
W.A. Harms	Velsen	Ds. J.B.T. Hugenholtz	Zeist
C. Hoek	IJmuiden	Mej. C. Molenaar	Brunssum
E.A. Huisman	Zwolle	Dr. C. le Pair	Beiroet
T.H. Koorwinder	Leiden	Ds. P.J. de Ridder	Stiens
J.W.C. Onderstal	Arnhem	Drs. A. Samson	Uithoorn
Ir. J. Ouweltjes	Heiloo	A. Storm	Utrecht
		Dr. Kr. Strijd	Amsterdam
		Prof. Dr. L.J.M. ter Steeg	Huis ter Heide
		G.H.M. Voet	Utrecht
		J.J. Wentink	Amsterdam
		Mr. J.H. van Wijk	Heemstede

Het bestuur van het "Centrum" bestaat uit 8 leden:

- a) het dagelijks bestuur van de stichting;
- b) 4 leden aan te wijzen door en uit de kadergroep van vrijwilligers;

Bij de oprichting was de bestuurs-samenstelling als volgt:

Drs. E.A. Huisman	Zwolle,	voorzitter
Ir. J. Ouweltjes	Heiloo,	secretaris
H. Caspers jr.	Rotterdam,	penningmeester
F.J. Benedictus	Groningen,	
W. Faassen	Bussum	
J.W.C. Onderstal	Arnhem	
Mej. E.J. Tichelaar	Amsterdam	
H.G.J. Zonnenberg	Utrecht.	

Activiteiten

De weekend-cursussen, waarop men ook thans nog is aangewezen i.v.m. het niet bezitten van een eigen gebouwencomplex, zullen in de

toekomst gehandhaafd blijven, maar het accent van de werkzaamheden zal komen te liggen op het geven van dagcursussen tot opleiding van een kadergroep van vrijwilligers, te beschouwen als geestelijke weerbare personen en getraind in geweldloze actie, die b.v. vredesbrigades zouden kunnen vormen en kunnen optreden als bemiddelaars in conflictsituaties.

De cursussen omvatten informatie, bezinning en training. Tijdens de z.g. informatie-weekends wordt gesproken over de achtergronden van conflicten, communicatieproblemen, vredesbrigades, legale en illegale acties en burgerlijke ongehoorzaamheid. De bezinningsweekends worden gevuld met de theorie en het in praktijk brengen van de meditatie en de intermenselijke relaties, terwijl de trainingsweekends worden gebruikt voor de training in geweldloze actie.

Er zijn plannen om dit nog verder uit te breiden door een gedeelte van de cursus een schriftelijk karakter te geven. Daarna zouden dan regionale groepsdiscussies kunnen worden gehouden aan de hand van het door de cursisten gemaakte huiswerk. Voor het bezinnings- en trainingsgedeelte zouden dan regionale weekend-bijeenkomsten moeten worden gehouden.

Internationaal contact

Het Centrum onderhoudt contact met de internationale pacifistische organisatie War Resisters International, welke organisatie zich vooral de laatste jaren steeds meer is gaan bezig houden met de vorming en training in geestelijke weerbaarheid en geweldloze actie.

"Centrumnieuws"

Het mededelingenblad "Centrumnieuws" verschijnt (onregelmatig) in een oplage van ± 700 exemplaren.

De redactie bestaat uit: W. Faassen, E.A. Huisman en J.W.C. Onderstal.

Werkgroep van Anti-militaristische Studenten

De Werkgroep van Anti-militaristische Studenten (WAS) werd opgericht op 29 november 1951 te Amsterdam en omvatte aanvankelijk slechts in die stad studerende van beide universiteiten. In 1960 werden ook in Utrecht en Delft afdelingen opgericht, terwijl in 1961 Groningen en Leiden en in 1962 Wageningen volgden.

De WAS is een werkverband, dat studenten verenigt in samenwerking "op grondslag van het afwijzen van de bereidheid - en daarmee van alle toebereidselen - tot georganiseerde dodelijke geweldpleging, ongeacht hun fundering van deze afwijzing en van het zoeken naar bovengewelddadige vormen van menselijke samenleven, ongeacht hun opvatting inzake alternatieve strijdwijzen en inzake oorzaken van en wenselijke maatregelen tegen het plaats hebben van militaire botsingen".

Door het organiseren van lezingen, het stimuleren van individuele getuigenissen van de leden, het gemakkelijk bereikbaar maken van lectuur, het organiseren van studiekringen en weekends, tracht(te) de WAS het anti-militarisme in al zijn schakeringen tot leven te wekken in de studentenwereld en voorts bezinning op vragen en eisen van een anti-militaristische houding te bevorderen.

De grootste bloei beleefde de WAS tussen 1958 en 1961, in welke jaren o.m. tal van lezingen werden gehouden. Daarna is er weinig meer van vernomen, buiten enkele incidentele acties voor het verspreiden van pamfletten in 1963 en 1964. Wel werd, zij het meer in naam dan in werkelijkheid, medewerking verleend aan de activiteiten van het Comité 1961 voor de Vrede.

Bij haar oprichting wilde de Werkgroep het politieke element geheel uit zijn program houden. Als gevolg daarvan gelukte het de links-socialistische studentenvereniging Politeia in 1962 niet om een voorstel tot fusie bij de WAS-leden aannemelijk te maken. Wel werd toen besloten tot nauwe samenwerking in studiegroepen.

Tussen de verschillende afdelingen van de WAS bestaat weinig samenhang. Zo was het mogelijk dat de belangrijkste afdeling, Amsterdam, in 1964 het besluit nam zich aan te sluiten bij het landelijk verbond van de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW). Men achtte dit toen wel aanvaardbaar in verband met de zwakke positie van de WAS en teneinde de eenheid in de pacifistische beweging te versterken. Van de overige WAS-afdelingen gaat, voorzover bekend, weinig uit. Een landelijk bestuur van de organisatie is niet bekend.

Verschillende figuren uit de WAS traden in de loop der tijd toe tot het Comité 29 november 1962.

Democratisch Socialistische Studentenvereniging "Politeia"

Oprichting en doel

De studentenvereniging "Politeia" is een links-socialistische studentenorganisatie, die onder zijn bestuurders en leden enkele radicaal-pacifistische en trotskistische elementen telt. De organisatie, die in september 1945 werd opgericht, kan beschouwd worden als een voortzetting van de Sociaal Democratische Studentenclubs (SDSC) van vóór 1940. Er is evenwel een belangrijk verschil: de vooroorlogse studentenvereniging onderhield nauwe betrekkingen met de toenmalige SDAP; bij de oprichting van "Politeia" werd echter nadrukkelijk vastgesteld dat men, alhoewel ideologisch verbonden met de Partij van de Arbeid (PvdA), er geen organisatorische banden mee wilde aangaan. Bij "Politeia" zou het studiekarakter meer op de voorgrond staan, terwijl de organisatie van vóór de oorlog een strijdorganisatie was.

Volgens de doelstelling wilde de socialistische studentenvereniging "Politeia" verantwoordelijkheidsgevoel kweken door bestudering van politieke vraagstukken. Het was de bedoeling het socialisme op de universiteiten te verbreiden en intellectuelen in contact te brengen met de socialistische beweging. Op die manier wilde men bijdragen tot verwezenlijken van idealen, waarvoor - zo wordt gezegd - socialisten over de gehele wereld hun beste krachten inzetten. "Politeia" wees in het algemeen politieke actie van de hand, tenzij deze betrekking mocht hebben op het hoger onderwijs zelf.

Activiteiten

Aanvankelijk onderhield de PvdA goede relaties met "Politeia". Er was regelmatig schriftelijk en mondeling contact en de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de partij, verleende "Politeia" subsidie.

In februari 1961 verbrak de partij het contact. "Politeia" werd verweten remmend te werken op de ontwikkeling van de denkbeelden van de PvdA. Om die reden werd het zinloos geacht deze studentenorganisatie "nog langer met het visitekaartje van de partij in de studentenwereld te laten optreden".

Uit door de Partij van de Arbeid in januari 1962 uitgegeven documentatie inzake de breuk is af te leiden, dat de ontstane meningsverschillen zijn terug te brengen tot de "negatieve benadering" van

politieke vraagstukken door "Politeia". Bovendien was het studie-karakter meer en meer op de achtergrond geraakt, waardoor "Politeia" eigenlijk (zoals vroeger de SDSC) een strijdorganisatie geworden was. In tegenstelling met de studentenvereniging van vóór de oorlog wenste "Politeia" zich evenwel niet te conformeren aan de politieke inzichten van de democratisch socialistische partij.

Zo rezen er o.a. meningsverschillen ten aanzien van het nieuwe beginselprogram van de PvdA, de status van Nieuw-Guinea, de Duitse kwestie en de Algerijnse bevrijding. Een onderdeel van dit laatste punt vormde de houding ten aanzien van de "Jeune Résistance", een beweging van Franse jongeren, die ten tijde van de Algerijnse crisis dienstweigering en desertie voorstond. Blijkens een verklaring van het hoofdbestuur van "Politeia", in de herfst van 1960 uitgegeven, stelde men zich volledig achter doel en streven van deze beweging.

Op het "Politeia"-congres in mei 1963 gehouden, werd een resolutie aangenomen, waarin werd gesteld dat Nederland moest overgaan tot eenzijdige ontwapening en verwijdering van de atoomkoppen van haar grondgebied. Ook moest Nederland uit de NAVO treden.

Veel energie heeft "Politeia" de laatste jaren ook gegeven aan de Studenten Vakbeweging (SVB), dit, zoals herhaaldelijk gebleken is, veelal ten koste van de opbouw van de eigen organisatie. (Geen verjonging.)

Verhouding tot communisten en trotskisten

"Politeia" onderhield, voor wat de CPN en de daaraan onderhorige mantelorganisaties betreft, in het verleden alleen incidenteel contact met de communistische georiënteerde studentenvereniging "Perikles". In maart 1958 werd een gezamenlijke toneelavond georganiseerd, die in "Politeia"-kringen nogal wat stof deed opwaaien. Men wilde in geen geval vereenzelvigd worden met "Perikles".

Sinds de oprichting van de Studentenvakbeweging (SVB) eind juni 1963, lijkt het er op, dat "Politeia" van haar afwijzende houding ten aanzien van "Perikles" wat is teruggekomen. Het is mogelijk, dat dit een gevolg is van de samenwerking binnen de SVB van Periklieten en Politeianen, die overigens ieder voor zich alles doen om zoveel mogelijk functies te bezetten en invloed te verkrijgen.

Op 4 december 1963 werd door een gezamenlijke actie de ingang van de mensa in Amsterdam gebarricadeerd. De bedoeling was de mensa

te boycotten als krachtdadig verzet tegen de afschaffing van de eet-tafel-subsidies. Op 30 januari 1965 organiseerden beide organisaties een gezamenlijke forumavond. Gesproken werd over de mogelijkheid voor Nederland om actief mee te werken aan het behoud van de wereldvrede. Voor "Politeia" voerde H.M. van Randwijk het woord, terwijl de communist Gerard Maas namens "Perikles" sprak.

Enige jaren terug werd door de leiding van de PvdA de toenemende radicalistische gezindheid bij "Politeia" toegeschreven aan hen, die deze organisatie bestuurden. Daarmee werd ongetwijfeld bedoeld op de onmiskenbare invloed van trotskistische jongeren. Reeds van 1956 af stelden dezen, en speciaal leden van de afdeling Rotterdam, pogingen in het werk de opzet van de studentenorganisatie te veranderen. Zij waren van mening, dat "Politeia" naar buiten strijdbaar diende te zijn. In juni 1960 schreef de toenmalige trotskistische voorzitter Igor Cornelissen, dat de socialistische studenten zouden voortgaan met het steunen van de Algerijnse en andere revoluties in koloniale en half-koloniale landen. Ook streefden zij naar een "werkelijk socialistische politiek" met betrekking tot Indonesië en verwierpen zij de "vervlakking" die in de socialistische partijen naar voren kwam en zich onder meer manifesteerde in het aannemen van de meest kleurloze beginselprogramma's. Deze Cornelissen was ook voorzitter van "Politeia" ten tijde van de breuk met de PvdA. Een andere trotskist, die zijn invloed doet gelden, is Huib Riethof, voorzitter van de belangrijke afdeling Amsterdam van "Politeia".

Organisatorische gegevens "Politeia"

"Politeia" telt naar schatting ca. 400 leden en heeft afdelingen in Amsterdam, Leiden, Delft, Rotterdam, Utrecht, Nijmegen en Wageningen.

Het hoofdbestuur werd in 1967 als volgt samengesteld:

Jesjajah Vorst	(Rotterdam)	voorzitter
Kees Südmeyer	(Delft)	secr.extern
Anne van der Zande	(Leiden)	secretaresse intern
Gerrit Jan Bakker	(Leiden)	penningmeester
Paul van der Veen	(Amsterdam)	scholings-secretaris
Erik Meijer	(Amsterdam)	internationaal secretaris (ook bekend vanwege zijn rol in de SVB en als redacteur van "Links")
Rolf Riethof	(Amsterdam)	hoofdredacteur

M.b.t. de voorheen wel vervulde functie van vice-voorzitter zijn geen nadere gegevens bekend.

"Politeia" geeft (onregelmatig) een gelijknamig blad uit, terwijl de afdeling Amsterdam bovendien het blad "De Rode Draad" doet verschijnen.

Buiten R. Riethof maken van de redactie van "Politeia" deel uit:

Koen Koch	(Amsterdam)
Eric Meijer	(Amsterdam)

Relatie buitenland

"Politeia" is aangesloten bij de bonafide Internationale Unie van Socialistische Jeugd (IUSY), die in Wenen is gevestigd.

In de afgelopen jaren had "Politeia" regelmatig contact met studenten in Joegoslavië. Diverse leden van de organisatie reisden naar dat land. Als tegenprestatie nodigde "Politeia" in januari 1963 een tweetal Joegoslavische vertegenwoordigers uit naar Nederland te komen. Hun werden toen visa geweigerd. Uit mededelingen van november 1963 van "Politeia" bleek, dat op dat tijdstip twee gedelegeerden van de Joegoslavische organisatie Savez Omladine Jugoslavje in Nederland verbleven als gast van de socialistische studentenorganisatie.

Volgens recente berichten heeft "Politeia" het geassocieerd lidmaatschap aangevraagd van de communistische "Wereld Federatie van Democratische Jeugd" (WFDJ) te Boedapest.

Socialistische Jeugd van Nederland

Voorgeschiedenis

In juli 1959 vatten enkele jongeren uit de PSP het voornemen op tot het oprichten van een PSP-jongerengroep. Dit plan had geen verdere voortgang, aangezien het blijkbaar niet de goedkeuring wegdroeg van het PSP-hoofdbestuur.

Ongeveer tezelfder tijd werd opgericht de "Actie-Groep Socialistische Jongeren" (AGSJ), waartoe het initiatief afkomstig was uit de Zaanstreek.

Een eind november van dat jaar door deze groep te Lage Vuursche gehouden congres besloot tot het vormen van de "Actiegroep tot oprichting der Onafhankelijke Socialistische Jongeren Organisatie" (zich ook wel noemende "Actiegroep OSJO").

Deze kreeg o.m. tot taak het formuleren van doel en beginselen, het samenstellen van statuten en het onderzoeken van de mogelijkheden van eventuele samenwerking met anderen.

Oprichting en doel

Na een geruime tijd van voorbereiding had op 7 en 8 mei 1960 te Amsterdam het oprichtingscongres plaats van de nieuwe jongerenorganisatie, die de naam kreeg Socialistische Jeugd van Nederland (SJ).

De organisatie was bedoeld als een politieke strijdgroep van jonge socialistenv die behoorden tot de PvdA en de PSP, dan wel partijloos waren. Volgens de statuten stelt de SJ zich ten doel socialistische jongeren, ongeacht hun partijpolitieke richting, te verenigen tot de internationale strijd voor het socialisme.

Volgens een meer recente publicatie wil de SJ het onbehagen tegen de burgerlijke gezapigheid "kanaliseren in een socialistische vaargeul". Onmiddellijk na de oorlog bestond er bij de jeugd een afkeer om positief te reageren inzake politieke aangelegenheden. Later maakte deze afkeer plaats voor een vage onrust, die thans, aldus de SJ, wordt omgezet in doelgerichte protestacties.

Organisatorisch is de SJ niet gebonden aan enige politieke partij, maar men ontvangt mogelijk nog financiële steun van zowel de PSP als de PvdA.

De SJ heeft ter ondersteuning van het feit, dat het een onafhankelijke organisatie is, een eigen beginselprogramma opgesteld, waarin o.m. het volgende wordt gesteld:

1. De SJ wijst het kapitalistische systeem, dat gebaseerd is op het privé-bezit van de productiemiddelen en de privé-toeëigening van de winst af. Dit systeem heeft een remmende invloed op een zo groot mogelijke ontwikkeling van de welvaart, daar het een volledige toepassing van de nieuwe technische ontdekkingen in de weg staat.

De ongeordende productiewijze is gekenmerkt door een economische golfbeweging. Dit heeft tot gevolg een verspilling van productie en productiekrachten. Bovendien brengt het een tendens van oorlogsgevaar met zich mee.

2. Het imperialisme, politiek, militair en economisch, maakt nog steeds grote delen van de wereld ondergeschikt aan westerse kapitalistische belangen. De zogenaamde "onderontwikkelde gebieden" kunnen in een ondergeschikte positie niet werkelijk geholpen worden. Hulp aan deze gebieden moet gericht zijn op de ontwikkeling van een eigen industrieel productie-apparaat. Voorwaarde voor onbaatzuchtige hulp is het verdwijnen van het imperialisme. Dit betekent, dat de strijd gevoerd moet worden tegen de bron van het imperialisme, namelijk het kapitalisme, mede door het onvoorwaardelijk steunen van de politieke en sociale vrijheidseisen van deze volken.

3. De SJ is voorstandster van een algehele afschaffing der bewapening. Zij ziet de afschaffing der atoombewapening als eerste stap tot het bereiken van dit doel en steunt alle pogingen, die aangewend worden om de bevolking te wijzen op de algehele vernietigingskracht der moderne bewapening.

4. De SJ ziet het "rassenvraagstuk" als een "klassenvraagstuk". De SJ verwerpt elke vorm van rassendiscriminatie en is solidair met de verdrukten in hun sociale en politieke strijd.

Activiteiten

De eerste jaren van zijn bestaan is de SJ minder opvallend en gematigder naar voren gekomen, dan later het geval was. Regelmatig

deed de organisatie mee bij vredes- en anti-atoombomactiviteiten. Voorts werden zowel openbare als besloten bijeenkomsten gehouden met sprekers uit binnen- en buitenland, van pacifistische, anti-militaristische, (links-) socialistische en trotskistische huize. Ook illegale activiteiten ging men niet uit de weg, gezien het optreden van een aantal SJ'ers tegen deelneming van een Portugees orkest aan de NAVO-taptoe in 1963 (in samenwerking met het Comité 29 november 1962).

Vooraf de benoeming van Rob Lange tot voorzitter (maart 1965) heeft de vereniging een krachtige stimulans gegeven tot actiever en militanter optreden. Dit kwam tot uitdrukking in de activiteiten rond de koninklijke verloving. In oktober 1965 kwam de SJ opnieuw in het nieuws door de tentoonstelling F(ascisme) '65, welke in Amsterdam werd georganiseerd in samenwerking met de Anne Frank-stichting, het weekblad "Vrij Nederland" en het documentatie-centrum van Ing.S.Wiesenthal. De tentoonstelling, die in januari 1966 ook in Rotterdam te zien was, droeg niet het karakter van een herdenking, doch was een poging om het huidige rechtse extremisme aan de kaak te stellen. Voor deze tentoonstelling, die zonder meer als een succes kan worden aangemerkt, kreeg de SJ van vele zijden steun en materiaal.

Ook in 1966 was de SJ weer bijzonder actief. Daarbij wordt gedacht aan activiteiten m.b.t. het huwelijk van prinses Beatrix met de heer Von Amsberg en het daartoe opgerichte comité R(epubliek) '66, dat in feite slechts bedoeld was om op 10 maart ordeverstoring op te treden.

Verhouding tot de communisten

De SJ heeft, in het bijzonder nadat op het 4e congres in 1964 het besluit was genomen samenwerking te zoeken met communisten i.v.m. het pogen om te komen tot een samengaan van alle linkse organisaties, speciaal met betrekking tot de jeugd, enkele malen contact gehad met het communistische Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (ANJV). Daarna is wel in ruimer verband gezamenlijk actie gevoerd, maar het ANJV kon zich volstrekt niet verenigen met wat het noemde het "provocerende" karakter van de SJ. Men vindt dat de SJ nogal extreem is en in geval van samenwerking haar karakter probeert op te leggen aan anderen.

Organisatorische gegevens SJ

De SJ kende eind 1965 234 werkende en 53 voorlopige *) leden, verdeeld over 7 secties te Amsterdam en een aantal afdelingen, te weten: Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem, Groningen en vermoedelijk Leiden. Van de afdelingen Haarlem, Helmond, Gorkum, Hengelo, Enschede, Epe en Hilversum werd niets meer vernomen. In deze plaatsen wonen vermoedelijk individuele leden.

Op het 8 en 9 oktober 1966 te Amsterdam gehouden "organisatorisch congres" is het volgende hoofdbestuur gekozen:

Rob Lange	(Amsterdam)	algemeen voorzitter
Herman Hoeneveld	(Amsterdam)	tweede voorzitter
Jan Blok	(Amsterdam)	derde voorzitter
Maarten Müller	(Amsterdam)	internationaal secretaris
Guus Markman	(Amsterdam)	organisatie-secretaris
Jaap van Vuure	(Rotterdam)	financieel secretaris
Frank Nieuwenhuys	(Amsterdam)	propaganda secretaris
Luuk Wijmans	(Amsterdam)	hoofdredacteur

De SJ geeft het 10 maal per jaar verschijnende blad "Voorwaarts" uit dat de volgende redactie heeft:

Luuk Wijmans	(Amsterdam)	hoofdredacteur
Eric Meijer	(Amsterdam)	redacteur
Herman Hoeneveld	(Amsterdam)	redacteur
Willy Müller-Maurer	(Amsterdam)	redactie secretaresse
Pierre Dingsdag	(Amsterdam)	opmaak

De SJ beschikt over een vriendenkring van oud-leden en sympathiserenden, die de leeftijdsgrens voor het lidmaatschap hebben overschreden (15 - 30 jaar). Deze zogenaamde "Pijlers" steunen de organisatie moreel en financieel.

*) Om het strijdbare karakter van SJ te handhaven heeft men de regeling van de "voorlopige" leden ingesteld, waarbij nieuwe leden de eerste drie maanden van hun lidmaatschap door hun activiteit voor de organisatie moeten bewijzen dat zij waardige leden zullen zijn.

Relatie buitenland

De SJ is geassocieerd lid van de bonafide International Union of Socialist Youth (IUSY). In het kader van dit lidmaatschap heeft de organisatie ook wel contacten met soortgelijke organisaties in het buitenland. Nadat de Oostduitse Freie Deutsche Jugend begin 1966 uit eigen beweging contact zocht met de SJ, heeft de SJ (in het najaar) besloten ook het geassocieerd lidmaatschap van de communistische WFDJ aan te vragen. Dit heeft o.a. tot resultaat gehad, dat het contact van de SJ met Nederlandse communisten nu geheel verbroken is.

Socialistische Ontmoetingskernen

Oprichting en doel

Eind 1959 - begin 1960 werd in Amsterdam binnen het Jeugd- en Jongeren centrum "Ruimte" (voortzetting van de Arbeiders Jeugd Centrale) de organisatie Socialistische Ontmoetingskernen (SOK) opgericht. Enige jonge Amsterdamse socialist en trotskisten, o.w. (Amsterdam), namen het initiatief tot deze oprichting. Door de activiteiten van deze laatste heeft de trotskistische 4e Internationale vanaf het begin een grote invloed in de SOK gehad.

De SOK is opgezet om oppositie te voeren binnen "Ruimte", waarvan men meende dat het te weinig politieke inhoud had. Studie en discussie ziet de SOK als zijn hoofdtaak, in de mening dat oppositie binnen "Ruimte" het meest vrucht zal dragen als de SOK via zijn ontmoetingskernen zorgt voor een aantal jonge en enthousiaste socialist, die iets van de politiek en het socialisme hebben leren begrijpen en die in de grotere "Ruimte" nu belangrijkere functies kunnen gaan vervullen. Hierdoor hoopte men een radicalere en duidelijker opstelling van "Ruimte" te bewerkstelligen.

De positie van de SOK binnen "Ruimte" is enigermate te vergelijken met het voormalige, door trotskisten opgezette, Sociaal Democratisch Centrum (SDC) binnen de PvdA. De leiding van "Ruimte" heeft het echter niet nodig geoordeeld maatregelen te treffen tegen de in de organisatie werkzame ontmoetingskernen, omdat de invloed nimmer noemenswaardig is geweest en ook niet is toegenomen. Men beschouwde de SOK min of meer als een uitlaatklep voor een aantal jongeren, die zich in hun "Sturm und Drangperiode" bevonden.

Regelmatig zijn er de afgelopen jaren geluiden geweest dat de SOK zich zou aansluiten bij de Pacifistische Socialistische Jongeren Werkgroepen of bij de Socialistische Jeugd, maar hiertoe is het (nog) niet gekomen. Thans lijkt het erop, dat de activiteit van de SOK tot nul is teruggelopen, zij het dat nu en dan een enkel lid nog namens de SOK zitting neemt in een comité (bijvoorbeeld het Jongeren-comité voor vrede en zelfbeschikking in Vietnam).

Organisatorische gegevens SOK

Behalve in Amsterdam zouden er ook kernen (geweest) zijn in Haarlem, Den Haag en Rotterdam; landelijk wordt het totaal aantal leden op minder dan 60 geschat.

Het orgaan van de SOK heet de "Kern"; het is niet bekend of dit als tweemaandelijks bedoeld blad nog met enige regelmaat verschijnt.

De redactie van het blad bestond in 1963 uit:

Rolf Riethof (Amsterdam)

Dick van Beusekom(Arnhem)

Han van Essen (Amsterdam)

Bart Santen (Amsterdam)

Janine de Vries (Amsterdam)

De bestuurssamenstelling van de SOK is niet bekend. Aangenomen kan worden, dat de trotskist Huib Riethof (Amsterdam) nog een voornaam plaats inneemt, voorzover dat in deze vrijwel levenloze organisatie mogelijk is.

Nederlands Syndicalistisch Vakverbond

Het in 1893 opgerichte Nationaal Arbeids Secretariaat (NAS), overkoepelend - doch weinig leidinggevend - orgaan van de Plaatselijke Arbeids Secretariaten (PAS) deed zich in de loop der jaren kennen als een organisatie waarin intern voortdurend strijd heerste.

De onenigheid tussen de sociaal-democratische figuren enerzijds en een mengeling van radicalen, syndicalisten en anarchisten ter andere zijde, leidde in 1905 tot een scheuring.

Na de oprichting van het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV) waarin de uittredende sociaal democraten zich verenigden, bleven in het NAS slechts de uiterst links georiënteerde leden over, waarbij zich later nog aanhangers van de communistische leer voegden. Deze laatsten, meest actiever dan de overige NAS-leden, voerden weldra de boventoon. Zij bewerkten de aansluiting van het NAS bij de communistische Rode Vakverenigings Internationale (RVI).

Als reactie hierop en vanwege de toenemende communistische invloed in het NAS, trad een groot aantal leden uit de organisatie en stichtte in juni 1923 het Nederlands Syndicalistisch Vakverbond (NSV). Het NSV is van mening dat persoonlijke economische acties der arbeiders nodig zijn om de mensheid naar betere levensomstandigheden te voeren. Steun of leiding van bezoldigde vakbondsbestuurders of parlementaire vertegenwoordigers wordt daartoe niet gewenst geacht.

Dit vakverbond is nooit van enige betekenis geweest. Aanvankelijk telde het 7 - 8000 leden, welk aantal terugliep tot ongeveer 1600 in 1940. Na de inval der Duitsers werd het NSV ontbonden en werden zijn bezittingen in beslag genomen.

In 1948 werd het NSV formeel heropgericht. Het bleef echter een kleine besloten groep, die o.m. op onregelmatige tijden de anarcho-Syndicalistische Persdienst deed verschijnen. In 1961 werd de ASP vervangen door het blad "Buiten de Perken", ook mogelijk gemaakt door het NSV. In 1965 ontving "Buiten de Perken" voor het laatst financiële steun en dit doet vermoeden dat de financiën van het NSV thans zijn opgevraagd.

"Buiten de Perken" verscheen op 31 december 1965 voor de laatste maal. De lezers kregen het advies zich te abonneren op "De Nieuwe Stem", een bestaand progressief-cultureel maandblad.

Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties

Oprichting en doel

Eind maart 1948 splitste het grootste deel van de EVC-aanhang te Rotterdam zich van deze landelijke vakcentrale af en formeerde de Onafhankelijke Vak Beweging. Met handhaving van de initialen werd reeds spoedig daarna de naam Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (OVB) aangenomen.

Aan deze scheuring in de EVC waren al verschillende, steeds heftiger wordende strubbelingen vooraf gegaan. In de loop van 1946 begon de CPN haar actie in de EVC om de leden daarvan rijp te maken voor de gedachte dat een samengaan met het NVV noodzakelijk was. Evenals dit later in de EVC-1958 het geval was, stuitte dit streven op sterke weerstanden. Dit leidde soms tot onorganisatorisch ingrijpen van de partij in vakbondsangelegenheden. Gepoogd werd sommige bestuurders, die de éénwording met het NVV in de weg stonden, te elimineren en door andere, meer volgzaamere figuren te vervangen. Deze communistische ingrepen, die uiteraard vanuit Amsterdam geleid werden, riepen bij de Rotterdamse EVC-aanhang nog een andere tegenstand op, namelijk verzet tegen de hegemonie van de hoofdstad over de Maasstad.

Toen de CPN begin 1948 een eigenmachtige wijziging in de samenstelling van een EVC-afdelingsbestuur in Rotterdam had doorgevoerd, was de maat vol. Onder leiding van A. van den Berg en W. Smid scheidde het leeuwendeel der Rotterdamse leden zich van de EVC af en werd een zelfstandige vakorganisatie opgericht.

De beginselen van het OVB komen in het kort hierop neer:

- a. omvorming van de bestaande sociaal-economische verhouding: voortbrenging naar behoefte, gericht op algemeen welzijn;
- b. socialistische ordening van het bedrijfsleven; beschikking over eigendom en productie in handen van door de arbeiders in te stellen organen;
- c. vorming der werkers tot volwaardige deelgenoten aan dit alles en wegnemen van alle belemmeringen terzake;
- d. doorvoering van volledige economische democratie met de daaraan verbonden plichten en rechten.
- e. een internationale rechtsorde: rechtvaardige verdeling van de welvaartsbronnen en arbeid, handhaven van de vrede.

Politieke oriëntatie van het OVB

De OVB-ers vormen een zeer gemengd gezelschap voor wat betreft hun politieke instelling. Naast aanhangers van de oude SDAP, Vrije Socialisten (Anarchisten), Revolutionair Communisten, oud-Vlamgroep-leden en ook CPN-ers, konden vele leden als links-georiënteerde politiek-daklozen worden gekwalificeerd. In het OVB-milieu (voornamelijk geleid door) werden de scherpe (soms extremistische) kanten van hun politieke instelling bijgevijld en zij tonen meer en meer gematigde opvattingen te huldigen. Veel OVB-ers sloten zich destijds bij de Socialistische Unie aan en maken thans deel uit van de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP).

Deze politieke instelling is nauwelijks van enige invloed op het OVB als vakorganisatie. Met name de verhouding tussen CPN en EVC voor ogen houdende, heeft men er zich in het OVB sterk op toegelegd partijpolitieke invloeden te weren. Van de bestuurders - en dan vooral de bezoldigden onder hen - wordt geëist zich althans in zoverre buiten de activiteit van politieke partijen te houden dat zij voor deze geen candidatuur in vertegenwoordigende organen mogen aanvaarden.

De verhouding tussen OVB en EVC is vanzelfsprekend steeds bijzonder slecht geweest. Over en weer werden scherpe beschuldigingen en beledigingen geuit. Slechts in geval van mogelijkheid van stakingsacties zocht de EVC soms naar steun van het OVB.

De zich gaandeweg in gematigde zin ontwikkelende politieke instelling der leden en het door het bestuur in het algemeen betoonde verantwoordelijkheidsgevoel, leidden er toe dat op 20-4-1955 de reeds eerder gevraagde Koninklijke Goedkeuring aan het OVB werd verleend.

Organisatorische gegevens OVB

Het ledental van het OVB zal ongeveer 4.500 bedragen. Daarvan is $\pm \frac{2}{3}$ woonachtig te Rotterdam. Kleinere afdelingen zijn o.m. gevestigd te Amsterdam, Arnhem, Groningen, Limburg, Noord-Brabant en Utrecht.

De voornaamste bedrijfsbonden zijn die van de bouwvakarbeiders, havenarbeiders, vissers en mijnwerkers alsmede de OVB-bond Verkeer.

Het OVB geeft een maandelijks orgaan uit, getiteld "Nieuwe Strijd", dat onder redactie staat van A. v.d. Berg.

Het landelijk Uitvoerend Bestuur van het OVB is als volgt samengesteld:

J. Koning	(Den Haag)	voorzitter
A. v.d. Berg	(Rotterdam)	secretaris/penningmeester/ redacteur
J. Borgstein	(Groningen)	lid
H. Hulsebos	(Amsterdam)	lid
C. Oosterwijk	(Rotterdam)	lid
L. v. Os	(Rotterdam)	lid
G. de Valk	(Eindhoven)	lid

Activiteiten

Vooraf op het stakingsfront bleek er verschil te bestaan tussen het OVB en de voormalige EVC. Voor de EVC gold: indien mogelijk, dan staken; voor het OVB in het algemeen: alleen waar nodig staken. In dit opzicht betoonde de OVB-leiding - meer dan ooit de EVC - het voor een werkelijke vakorganisatie vereiste verantwoordelijkheidsgevoel te bezitten.

Hoewel inzake het uitgeven van het stakingsparool een zekere discipline wordt betracht, heeft het OVB - dat geen verantwoordelijkheid bij de totstandkoming van CAO's heeft - in de loop der jaren toch enkele grote stakingsacties georganiseerd. Met name was dit het geval onder de haven- en bouwvakarbeiders. Tot de meer recente activiteiten van het OVB behoren het organiseren van de visserijstaking in Scheveningen (1964) en de staking onder taxichauffeurs in Rotterdam (1965). Toch bleek ook toen de verantwoordelijkheid tegenover de leden, door de uitbetaling van de statutair vastgestelde stakingsuitkeringen uit de centrale weerstandskas.

Studentenvakbeweging

Oprichting en doel

In februari 1963 verscheen in het Nijmeegs Universiteitsblad het eerste van een zestal artikelen over het wezen van een studentenvakbeweging van de hand van Ton Regtien. In een tweede artikel werden belangstellenden uitgenodigd zich op te geven voor een werkgroep, welke kort daarop door een tiental Nijmeegse studenten werd gevormd.

Eind maart 1963 zond deze groep een informatief stencil aan 500 adressen over het gehele land. Daarop werd belangstellend gereageerd door de Amsterdamse Werkstudenten Liga (WSL), de democratisch-socialistische studentenorganisatie "Politeia" en de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles". Als resultaat werd de werkgroep Amsterdam opgericht, weldra gevolgd door soortgelijke groepen in Utrecht, Delft en Wageningen.

Deze ontwikkelingen leidden tot de oprichting van de Studentenvakbeweging (SVB) tijdens een oprichtingscongres op 29 en 30 juni 1963, dat door ca 100 personen werd bijgewoond.

De SVB heeft zich ten doel gesteld, de materiële en intellectuele onafhankelijkheid van de student te bevorderen en te verdedigen. Voorts wil zij de studenten ertoe brengen actief deel te nemen aan de ontwikkeling van de maatschappij en daarvoor verantwoordelijkheid te dragen.

Volgens haar program moeten het hoger onderwijs en de studentenvertegenwoordigingen gedemocratiseerd worden. Enige andere punten zijn: verbetering van de huisvesting, uitbreiding van de sociale voorzieningen en verbetering van het stelsel van rijksstudietoelagen.

Activiteiten

De SVB heeft zich tot nu toe vooral gericht op de sociale problemen van het studentenleven. Samen met andere organisaties was zij actief in een actie tegen de afschaffing van de directe subsidies op de studenteneettafels, culminerend in straatdemonstraties eind 1963 en in het aanbieden van een petitie aan de toenmalige minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Enige maanden daarvoor hadden de SVB-afdelingen in Utrecht, Delft en Nijmegen met succes geageerd voor kamerruimte ten behoeve van studenten.

Van meet af aan is de SVB als pressiegroep opgetreden en zij heeft dat met succes gedaan. De resultaten tot nu toe waren niet onbelangrijk; gewezen kan worden op de verwezenlijking, zij het gedeeltelijk, van de democratisering van de Nederlandse Studentenraad en de plaatselijke grondraden. Speciale aandacht besteedt de SVB ook aan "de democratisering van de faculteitsverenigingen en de studieraden".

Sinds 1965 ontwikkelt de SVB ook activiteiten op politiek terrein, bijvoorbeeld m.b.t. het Amerikaanse optreden in Vietnam.

Communistische invloed in de SVB

De Studentenvakbeweging is een novum in het Nederlandse universitaire leven. De communisten, die tot de oprichting van de SVB alleen via de zeer zwakke en kwijnende studentenorganisatie "Perikles" te Amsterdam hun ideeën in de studentenwereld konden propageren, zagen in de SVB een mooie gelegenheid om een beter entree in dit milieu te krijgen.

Van meet af aan toonde "Perikles" zich derhalve een warm voorstander van de SVB en haar leden hebben ten behoeve daarvan een grote activiteit aan de dag gelegd. Om die reden werd dan ook in het eerste landelijke SVB-bestuur een communist opgenomen. Via de SVB is het de communisten ook gelukt voor het eerst in de geschiedenis een vertegenwoordiger te krijgen in de Nederlandse Studentenraad. De communisten in de SVB spannen zich ten zeerste in (en met succes!) om, desnoods ten koste van hun studie, zoveel mogelijk belangrijke functies te overerven.

Organisatorische gegevens

De SVB is een landelijke organisatie met afdelingen in de universiteits- c.q. hogeschoolsteden Amsterdam (2), Delft, Eindhoven, Groningen, Kampen, Leiden, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht, Tilburg en Wageningen. Het lidmaatschap staat niet alleen open voor hen, die aan de universiteiten of hogescholen studeren, maar ook voor studenten aan academies voor maatschappelijk werk, lichamelijke opvoeding en kunst. De SVB telt thans + 2300 betalende leden, waarvan + 1300 in Amsterdam.

De invloed van de SVB strekt zich evenwel ver buiten de directe aanhang uit, getuige de uitslagen van de verkiezingen voor de plaatselijke grondraden van de Nederlandse Studentenraad. Van het aantal studenten, dat aan die verkiezingen deelnam, bracht in 1964 gemiddeld 20-25% zijn stem uit op een SVB-candidaat. In 1965 nam dat nog toe tot 33%. Aan de Universiteit van Amsterdam behaalde de SVB de absolute meerderheid in de grondraad (= ASVA-ledenraad). Ook in 1966 was dit het geval.

De hoogste macht in de organisatie berust bij het congres, dat een landelijk bestuur kiest.

Het landelijk bestuur bestaat uit:

Maarten Abeln	(Amsterdam)	voorzitter
Mej. Els Crusio	(Amsterdam)	secretaresse
Tom de Greef	(Amsterdam)	secretaris-sociaal
Fred Gijbels	(Amsterdam)	penningmeester
Ed Wertwijn	(Amsterdam)	secretaris niet-univ. opleidingen
Margreet van Ierland	(Amsterdam)	secr. onderwijs
Wim de Vroomen	(Leiden)	secr. huisvesting
Alex Caspel	(Leiden)	secr. buitenland
Paul Brill	(Amsterdam)	actie secretaris
George Thasing	(Amsterdam)	secr. pers en publiciteit

Voorts kent de SVB een aantal commissies, waaronder de commissie buitenland, die o.m. tot taak heeft contacten te leggen met gelijkgerichte studenten in het buitenland.

De SVB, die zich reeds kort na de oprichting fuseerde met de Werkstudenten Liga heeft destijds het orgaan van deze vereniging overgenomen. Dit blad, "Demokrater" genaamd, verschijnt thans maandelijks. De redactie bestaat uit: F. Boer, M. v. Dulleman, A. Gijbels, T. Nijenhuis, L. Oomens, R. Proper, L. Reynders. Medewerkers: M. Abeln,

De Amsterdamse afdeling van de SVB geeft sinds september 1965 een eigen maandblad uit, genaamd "SVB-Amsterdam".

Relatie buitenland

Het contact met de nationale en internationale studentenorganisaties wordt voor de Nederlandse studenten onderhouden door de Nederlandse Studentenraad, als overkoepelende organisatie. Hierdoor is het de SVB tot nu toe vrijwel niet gelukt officiële contacten te leggen op dit terrein, omdat zij niet als een organisatie wordt beschouwd die geacht kan worden de Nederlandse student te vertegenwoordigen. In december 1966 ondernam de SVB niettemin een poging in deze richting en sloot een uitwisselingsovereenkomst met de Studentenraad van de Sowjet-Unie. Daarop ontketende de NSR een rel, hetgeen ertoe leidde dat de SVB retireerde en de overeenkomst deed vervallen. Er zal de SVB daarom veel aan gelegen zijn in de komende jaren een doorslaggevende stem te krijgen in de NSR, om zo o.m. het buitenlands beleid van deze organisatie in SVB-richting te kunnen ombuigen.

De NSR is thans lid van de niet-communistische "International Student Conference" (ISC), die in Oegstgeest zijn secretariaat heeft. De SVB wil o.a. dat de NSR geassocieerd lid wordt van de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS).

Het congres van de SVB (in november 1965 en 1966) werd op uitnodiging van het landelijk bestuur bijgewoond door twee vertegenwoordigers van de Studentenraad van de Sowjet-Unie.

A. SYMPATHIE-BEWEGINGEN

Onder sympathie-bewegingen worden hier verstaan comité's en organisaties, welke zich inzetten voor amnestie aan politieke gevangenen en ballingen, voor slachtoffers van terreur en onderdrukking, voor oorlogsslachtoffers, voor hulp aan ontwikkelingslanden e.d.

I. ALGEMEEN

Amnestie-beweging

In Nederland zijn de laatste jaren van verschillende zijden activiteiten ontplooid op het terrein van amnestie voor Spaanse en Portugese gevangenen. Hoewel strikt genomen niet passend in het kader van dit rapport, wordt hieronder volledigheidshalve, zij het in het kort, ook de communistische activiteit behandeld.

1. In maart 1961 werd te Parijs een Westeuropese conferentie voor amnestie aan Spaanse politieke gevangenen en ballingen gehouden, waartoe het initiatief was uitgegaan van de Spaanse en Franse communistische partijen. Anderhalf jaar later (november 1962) werd in Parijs opnieuw een Westeuropese conferentie gehouden, nu voor Portugese politieke gevangenen en ballingen. De conferentie was ditmaal geïnspireerd door de communistische Internationale Vereniging van Democratische Juristen (IVDJ).

In beide gevallen maakten de communisten gebruik van de in brede lagen van de Westeuropese bevolking heersende gevoelens van onbehagen over de dictatuur van Franco en Salazar. De eerste conferentie (Spanje) leidde in Nederland tot de oprichting van een communistisch, doch bemanteld Nederlands secretariaat van de Westeuropese conferentie (van 1961).

2. De conferentie met betrekking tot Portugal inspireerde het links-extreme Actiecomité Angola tot de oprichting van het Comité Amnestie in Portugal, dat buiten het organiseren van een handtekeningenactie ten tijde van de Parijse conferentie (1962) weinig activiteit meer heeft ontplooid.

3. In augustus 1965 verscheen in het anarchistische blad "Recht voor Allen" een publicatie waaruit bleek dat de in Spanje verboden en in Brussel zetelende Spaanse jeugdorganisatie "Federacion Iberica de Juventudes Libertarias" een internationale actie was begonnen voor de vrijlating van de gevangenen der fascistische regimens in Spanje en Portugal.

Vele Europese en Latijns-Amerikaanse landen zouden aan de FLJL-oproep gehoor hebben gegeven. Ook in Nederland is hierop reactie gekomen. Er is een Werkgroep opgericht, waarin, afgaande op de ondertekenaars van het bericht in "Recht voor Allen" (C. Hoek, politiek-secretaris PSP; R.J. Ides, redacteur van het anarchistische blad "De Vrije" en F. de Vries namens het Comité 29 november 1962) zowel pacifistisch-socialistische als anarchistische groeperingen zijn vertegenwoordigd.

Buiten het feit van de oprichting is over activiteit van de werkgroep niets naders bekend geworden.

4. Hiernaast bestaat in ons land de deels voor hetzelfde doel opgerichte Vereniging Democratie voor Spanje, bestaande uit leden van alle grote politieke groeperingen.

(Opmerking: In ons land bestaat voorts de Vereniging Democratie voor Spanje, bestaande uit leden van vrijwel alle politieke groeperingen. Het doel van deze vereniging is echter niet het begrensd streven naar amnestie voor Spaanse politieke gevangenen en ballingen, doch "sympathie te wekken voor en waar mogelijk steun te verlenen aan de totstandkoming van een democratische orde in Spanje".)

Angola Comité

Oprichting en doel

Dit vermoedelijk omstreeks september 1961 opgerichte comité wil de aandacht vestigen op "de afschuwelijke onderdrukking en terreur, waaronder het Angolese volk leeft" en zegt zulks te doen "in de overtuiging dat zwijgen hierover ons medeplichtig maakt aan de misdaden, die begaan worden". Als middelen daartoe werden genoemd het geven van voorlichting en het houden van protestacties.

Activiteiten

Het comité acht de houding van de Nederlandse regering inzake Angola onaanvaardbaar (hiermede wordt bedoeld op het niet verlenen van steun door Nederland aan een in de Verenigde Naties gedaan voorstel tot het houden van een onderzoek naar de toestand in Angola en het stemmen tegen een voorstel tot het houden van een referendum in Algerije).

In het kader van zijn activiteiten richtte het comité zich tot de Nederlandse regering met het verzoek de totstandkoming van een onafhankelijk Algerije te bevorderen en de Portugese terreur in Angola duidelijk te veroordelen, zowel in de Verenigde Naties als in de NAVO en bij ander internationaal overleg.

De belangstelling en de activiteiten van het comité beperken zich dus niet tot Angola.

In mei 1962 richtte het een rondschrijven tot belangstellenden, waarin erop werd gewezen dat er niet slechts algemeen diepe verontwaardiging heerst over de Portugese onderdrukking in Angola, doch dat er eveneens in Portugal zelf terreur heerst tegen alle democratisch gezinde mensen.

In 1963 verspreidde het comité bij de inscheping van voetbalsupporters naar Portugal manifesten en brochures, terwijl het voorts protesteerde tegen deelname van een Portugees orkest aan de Navo-taptoes in Amsterdam en Arnhem. Dit protest bestond zowel uit een schriftelijk verzoek aan de Stichting NAVO-taptoe om de Portugese band niet te laten optreden, als uit medewerking aan de demonstraties tijdens de taptoe in Amsterdam.

Behalve het uitgeven van een voorlichtingsbulletin organiseert het Angola Comité voorlichtingsbijeenkomsten, waarvoor men leden van de bevrijdingsbewegingen van Portugal en onder Portugees bestuur staande gebieden als sprekers uitnodigt. Een op 14 april 1965 geplande avond met als spreker de uit Guinee afkomstige Almícar Cabral, leider van de onafhankelijkheidsbeweging voor Portugees Guinee en de Kaap Verdische eilanden, vond geen doorgang, omdat voor een eveneens bij die gelegenheid te vertonen film een vertoningsverbod was uitgevaardigd. Op 7 november 1965 hield Dr. Silas Cerqueira, woordvoerder van het Portugese Nationale Bevrijdingsfront, een persconferentie te Amsterdam betreffende de on-democratische verkiezingen in Portugal. Dit geschiedde op uitnodiging van Drs. S.J. Bosgra, lid van het Angola Comité en van het Comité 29 november 1962.

Stichting El Djil El Djadid

Oprichting en doel

Op 19 februari 1963 werd te Amsterdam opgericht de stichting "El Djil El Djadid" (De nieuwe generatie), als Nederlandse afdeling van de gelijknamige in Algiers gevestigde Algerijnse vereniging.

De Nederlandse stichting is opgericht om steun te verlenen aan het werk van het Algerijnse "El Djil El Djadid", dat zich heeft ontfemd over de Algerijnse wezen en halfwezen, slachtoffers van de oorlog in Algerije.

In de stichtingsakte staat dat "El Djil El Djadid" zijn doel wil bereiken langs wettige weg en wel door het inzamelen van gelden, kinderkleding, dekens, geconcentreerde levensmiddelen, schoolbehoeften en andere goederen, welke tot leniging van de noden van de Algerijnse wezen kunnen bijdragen. Hier wordt aan toegevoegd dat de stichting zich onthoudt van elk politiek en commercieel doel, hetgeen voor wat het eerste betreft sterk in twijfel moet worden getrokken.

Hoewel bij de oprichting van de stichting ook een aantal leden van de voormalige Socialistische Werkers Partij waren betrokken, is het initiatief daartoe uitgegaan van de vooraanstaande trotskist M. Ferarez. Deze had daartoe tijdens de in november 1962 in Algerije gehouden vrijheidsfeesten contact gehad met Algerijnse regeringsfunctionarissen, onder wie Ben Bella. Enkele vooraanstaande trotskisten maken deel uit van het Stichtingsbestuur en/of de redactie van het hierna te noemen blad "Algerije Nieuws" (pt.II), dat door de Stichting wordt uitgegeven.

Activiteiten

Het is de afgelopen jaren wel duidelijk geworden dat "El Djil Djadid" onder het mom van hulpverlening aan weeskinderen primair politieke doeleinden nastreeft, i.c. het bevorderen van de opbouw van een "socialistisch" Algerije. Dit bleek onder meer uit de stellingname in het blad "Algerije Nieuws" ten aanzien van de staatsgreep van Boumedienne.

Mede tengevolge van deze politieke ontwikkeling, die het ontplooiën van trotskistische activiteiten aldaar zeer bemoeilijkt, is de stichting "El Djil El Djadid" in de loop van 1966 vrijwel inactief geworden en beperkt men zich voornamelijk tot het financieren van de werkzaamheden van de geestverwante stichting "Nederland-Algerije".

Stichting Nederland - Algerije

Oprichting en doel

Op 12 november 1963 werd als uitvloeisel van een in Algerije gehouden Europese Conferentie voor non-gouvernementale hulp aan Algerije (juni 1963) opgericht de Stichting Nederland - Algerije.

De stichting stelt zich ten doel het Algerijnse volk te helpen bij de opbouw van hun land. Dit doel wil men bereiken door het inzamelen van gelden en goederen, het verstrekken van adviezen en het geven van voorlichting op technisch, cultureel en economisch gebied. Voor deze stichting geldt in grote trekken hetzelfde als hiervoor is geschreven over "El Djil El Djadid". De besturen van beide organisaties bestaan voor een belangrijk deel uit dezelfde personen en ook hier is de trotskistische invloed overheersend.

Activiteiten

Bij de Stichting Nederland-Algerije kwam nog sterker naar voren hoezeer de trotskisten teleurgesteld zijn door de regeringswisseling in Algerije. Zij waren van mening en naar gebleken is niet ten onrechte - dat de regering Boumedienne minder ruimte zou laten aan de trotskistische activiteiten dan Ben Bella deed. Dit heeft er o.m. ertoe geleid, dat de stichting op instigatie van voorzitter M. Ferarez een comité "Redt Ben Bella" in het leven riep.

Blijkens bepaalde persberichten richtte de Stichting Nederland-Algerije (c.q. het comité "Redt Ben Bella"), in samenwerking met een groep gelijkgerichte Franse intellectuelen, in het najaar van 1965 een brief aan de huidige Algerijnse regering, waarin geprotesteerd wordt tegen "de ontzegging van de meest elementaire mensenrechten" aan Ben Bella en waarin de onmiddellijke invrijheidstelling van alle socialisten, communisten en trotskisten wordt geëist.

Actiecomité "De Derde Wereld".

Oprichting en doel

Na een periode van stagnering der werkzaamheden tengevolge van de regeringswisseling in Algerije, zoekt de stichting "Nederland - Algerije" naar andere operatie-terreinen voor het stimuleren en consolideren van sociaal-politieke (r)evolutie-processen in de onderontwikkelde gebieden, met de bedoeling daarop invloed te verkrijgen. Met het oog hierop werd in oktober 1966 op voorstel van de bekende M. Ferarez een actiecomité "De Derde Wereld" gevormd.

Dit comité zal zijn activiteiten richten op die landen, waarvoor nog geen andere organisaties werkzaam zijn. In dit verband werden genoemd: Guinee, Somali, Ethiopië, alsmede Suriname. Het ligt in de bedoeling alle uitvoerbare hulp (b.v. medicinale) te verlenen, die tot een menswaardiger bestaan van de bevolking kan leiden. Dat het hier slechts de vlag betreft, die de lading moet dekken, werd duidelijk aan de hand van gemaakte opmerkingen, dat ook militaire hulp d.m.v. vrijwilligers gepropageerd zou moeten worden, zulks alleen al met het oog op het shockverwekkende effect daarvan.

Werkgroep Informatie Cuba

Oprichting en doel

De Werkgroep Informatie Cuba (WIC) werd opgericht in september 1961. De WIC heeft als voornaamste doel het enige malen per jaar uitgeven van een bulletin (Informatie bulletin Cuba), waarin de belangrijkste feiten op politiek, economisch, onderwijs en verder cultureel gebied worden vermeld over Cuba en Midden- en Zuid-Amerika. Men hoopt hiermee een bijdrage te leveren tot een beter gefundeerd oordeel over de ontwikkelingen op het westelijk halfrond.

De WIC stelt, dat de Cubaanse revolutie veler ogen geopend heeft voor het streven van de Latijns-Amerikaanse volken naar een grondige verbetering van hun lot. Hierbij is een belangrijk nieuw feit, dat de sociale verhoudingen van een afhankelijk, half-koloniaal land, tot een omwenteling hebben geleid, zonder dat een revolutionair socialistische partij hieraan leiding gaf. Successen op economisch, onderwijs en ander gebied vinden, aldus de WIC, begrijpelijkerwijze veel weerklank in de omringende Latijns-Amerikaanse wereld, waarin grotendeels dezelfde half-koloniale verhoudingen bestaan als op Cuba voor de revolutie.

Activiteiten

Opzet is om de stof voor het bulletin zoveel mogelijk te ontleenen aan publicaties van journalisten en deskundigen die Cuba bezochten en positief staan tegenover het revolutionaire proces aldaar. Bovendien ontvangt de werkgroep de door de Cubaanse Ambassade uitgegeven bulletins. Het is duidelijk dat de werkgroep hiermede een tegenwicht wil leveren tegen de berichtgeving van de Nederlandse pers over Cuba, die wordt betiteld als: "in de meeste gevallen tendentiekus en zeker vijandig".

Sinds december 1963 wordt het Informatie-bulletin ook verspreid in het Vlaams-sprekende deel van België, zulks als gevolg van een bespreking met het Vlaamse secretariaat van de Belgisch-Cubaanse Vereniging. In België was n.l. wel veel materiaal over Cuba in het Frans en Engels, maar niet in het Nederlands verkrijgbaar. Het bulletin bevat hiervan thans ook berichten en bijdragen uit België. Van de totale oplage van ongeveer 700 stuks zouden 200 exemplaren in België worden verspreid.

De werkgroep organiseerde op 10 oktober 1962 in Krasnapolsky te Amsterdam een druk bezochte openbare vergadering met als onderwerp: "Het Amerikaanse optreden tegen Cuba". De ongeveer 6 à 700 aanwezigen verklaarden zich accoord met het verzenden van 3 boodschappen en wel:

1. Aan de Nederlandse Regering met het verzoek om niet toe te geven aan de Amerikaanse pressie het vervoer van goederen naar Cuba stop te zetten.
2. Aan de Amerikaanse Ambassadeur in Nederland met een protest tegen het stopzetten van het vervoer naar Cuba.
3. Aan de president van Cuba met een betuiging van ~~solidariteit~~.

Op 27 oktober d.a.v. organiseerde de werkgroep te Amsterdam een demonstratieve optocht, gevolgd door een openbare bijeenkomst in de Doelenzaal, eveneens eindigende met het aannemen van een voorstel brieven te verzenden aan o.a.:

1. De Amerikaanse Ambassadeur, waarin verontrusting werd uitgesproken over de toestand en aangedrongen werd op opheffing van de blokkade.
2. De Sowjet-Russische Ambassadeur, waarin werd gezegd dat men zich distancieerde van het officiële Nederlandse standpunt.

Er bestaat uiteraard - zulks komt in het Informatie-bulletin meermalen duidelijk tot uiting - contact tussen de Werkgroep en de Cubaanse Ambassade in Nederland. Deze was het ook, die het PSP-Tweede Kamerlid mr. G.H. Slotemaker de Bruine en het lid van de Werkgroep, tevens PSP-lid, drs S.J. Bosgra, uitnodigde als gasten van de Cubaanse regering in 1964 de 1 mei-viering in Havana bij te wonen. Eerstgenoemde gaf in het Informatie-bulletin en in het PSP-orgaan "Bevrijding" van 4 juli 1964 een samenvatting van zijn aldaar opgedane indrukken.

II. BIJZONDERHEDEN

Amnestie-beweging

Het Comité Amnestie in Portugal kent een aanbevelingscomité waarin o.m. zitting hebben:

Dr. L.E.W. van Albada	(Leeuwarden)
Pater S. Jelsma M.S.C.	('s-Gravenhage)
Prof. Dr. M.G.J. Minnaert	(Utrecht)
Prof. Dr. W.H. Nagel	(Leiden)
Ds. P.J. Ridder	(De Wilp)
N. Rost	(Amsterdam) *)
Dr. Kr. Strijd	(Amsterdam)

Angola Comité

Organisatorische gegevens

In 1962 was het Actie comité Angola als volgt samengesteld:

Dr. S.J. Bosgra	(Amsterdam)**)
Dr. J.J. Buskes	(Amsterdam)
Prof. dr. G.J. Geers	('s-Gravenhage)***)
Margrit de Sablonière	(Leiden)
Dr. K. Strijd	(Amsterdam)
Mr. J. in 't Veld	('s-Gravenhage)
C.G. van Voorst	(Amsterdam)

Recente ontwikkelingen

Uit enkele in de loop van 1966 verschenen perspublicaties over Portugese vluchtelingen werd de indruk verkregen, dat het Comité op enigerlei wijze bij recente uitwijkpogingen van Portugezen uit hun moederland is betrokken.

-
- *) Begin 1967 overleden
- **) Heeft steeds de voornaamste plaats ingenomen in het comité; maakte er ook in 1965 nog deel van uit.
- ***) In 1965 overleden.

Stichting El Djil El Djadid

Organisatorische gegevens

Het dagelijks bestuur van de stichting is samengesteld uit:

Sj. Pieters	(Amsterdam)	voorzitter
Mevr. E. Riethof-Santen	(Amsterdam)	secretaresse
M. Poons	(Amsterdam)	penningmeester
I. Cornelissen	(Amersfoort)	2e secretaris
D. Andringa	(Amsterdam)	2e penningmeester

"El Djil El Djadid" geeft in samenwerking met de Stichting Nederland - Algerije een tweemaandelijks orgaan "Algerije Nieuws" uit.

De redactie van "Algerije Nieuws" bestaat uit:

M. Ferarez	(Amsterdam)
H. Gortzak	(Amsterdam)
Sj. Pieters	(Amsterdam)
I. Cornelissen	(Amersfoort).

Stichting Nederland - Algerije

Organisatorische gegevens

De bestuurssamenstelling van de Stichting "Nederland-Algerije" is als volgt:

M. Ferarez	(Amsterdam)	voorzitter
Mej. J.M. Goffree	(Amsterdam)	secretaresse
W. van Nobelen	(Amsterdam)	penningmeester
D. Andringa	(Amsterdam)	lid
I. Cornelissen	(Amersfoort)	"
W. Hazenberg	(Amsterdam)	"
Mevr. J.C. Lankhorst-Roolker	(Ouderkerk a/d Amstel)	"
Sj. Pieters	(Amsterdam)	"
H. Riethof	(Amsterdam)	"
Mevr. E. Riethof-Santen	(Amsterdam)	"
M. Poons	(Amsterdam)	"

In samenwerking met de Stichting "El Djil El Djadid" geeft "Nederland-Algerije" het tweemaandelijks orgaan "Algerije Nieuws" (zie ook Stichting El Djil El Djadid) uit.

Actiecomité "De Derde Wereld"

Organisatorische gegevens

Van het voorlopig bestuur maken deel uit:

M. Ferares (Amsterdam)
H. Riethof (Amsterdam)
Mej. J.M.Goffree (Amsterdam)
Mevr. J.C.Lankhorst-Roolker (Ouderkerk a/d Amstel)
M. Poons (Amsterdam)
W.v.Nobelen (Amsterdam)

Activiteiten

Tot nu toe werden nog geen concrete actie-plannen bekend.

Werkgroep Informatie Cuba

Organisatiegegevens

De leden van de WIC, alsmede van het comité van aanbeveling zijn voornamelijk van trotskistische, (links-)socialistische en pacifistische huize.

Samenstelling der werkgroep

S. Bosgra (Amsterdam)
I. Cornelissen (Amsterdam)
Mr. Petra Eldering (Amsterdam)
L. van Eyck (Koog a/d Zaan)
W. Gortzak (Amsterdam)
R.M. van der Horst (Amsterdam)
H. Neudecker ('s-Gravenhage)
M. van Pelt ('s-Gravenhage)
R. Rutgers (Amsterdam)
P. Smulders (Amsterdam)
Fr. Tichelman (Amsterdam)
H. Uylenburg (Amsterdam)

Als secretaresse fungeert:

Maria C.J. Snethlage (Amsterdam)

Comité van aanbeveling

Drs. H. Bovenkerk	(Haarlem)
Mr. C.J.F. Cammelbeeck	(Eindhoven)
Prof. dr. J. de Graaf	(De Bilt)
J. Hoogcarspel	(Rotterdam)
Dr. Kwee Swan Liat	(Oegstgeest)
Dr. P.J. Meertens	(Amsterdam)
Mr. J. Rugge	(n.g.o.)
Dr. Kr. Strijd	(Amsterdam)
Dr. Th. van Tijn	(Amsterdam)

B. Vrijdenkersvereniging "De Vrije Gedachte"

Oprichting en doel

Deze vereniging werd ruim 100 jaar geleden (in 1856) opgericht onder de naam "De Dageraad" (Vereniging tot bevordering van de Vrije Gedachte). De oprichters behoorden zonder uitzondering tot de bourgeoisie; pas na enige decennia begon ook het arbeidersselement zich te doen gelden. De vereniging bood plaats aan atheïsten, pantheïsten zowel als aan materialisten en in die tijd werd het doel in het kort omschreven als: het zoeken naar de waarheid, geleid aan de hand van natuur en rede.

In 1953 werd in de statuten, in verband met de aangevraagde en in 1954 ook verkregen Koninklijke goedkeuring, de volgende beginselverklaring opgenomen:

"De Dageraad stelt zich ten doel de bevordering van de vrije gedachte, tot verdieping en verbreding van 's mensen besef op alle gebieden des levens. Zij plaatst zich daarbij op wetenschappelijke grondslag, daarbij steunend op het vrije onderzoek. Daarom verwerpt en bestrijdt zij ieder dogmatisme, beseffende dat er voor de rede geen absolute waarheden stand kunnen houden".

Orgaan

Tot januari 1959 gaf de vereniging het blad "De Vrijdenker" uit, dat al bestond vanaf 1855, nog voordat de vereniging zelf werd opgericht.

In 1959 kreeg het blad een nieuwe naam: "Bevrijdend Denken", hetgeen echter de gestadige terugloop van het abonnee-tal niet kon tegenhouden. In februari 1964 werd besloten het blad op te heffen. Getracht werd de taak van het orgaan op te laten vangen door een nieuw blad, "Ratio" geheten, uitgegeven door een gelijknamige stichting, eveneens op rationeel-humanistische grondslag. Dit gelukte echter niet, omdat "Ratio" zich vooral richt op de vrijdenkers buiten de vereniging, zodat het als verenigingsorgaan niet voldeed. Besloten werd om in september 1964 met een nieuwsbulletin te komen - dat de naam "Rede" kreeg - om het contact tussen bestuur en leden te herstellen.

Activiteiten

De vereniging "De Vrije Gedachte" maakte de laatste jaren een dieptepunt in zijn bestaan mee. Van activiteit was vrijwel geen sprake. Door sommige afdelingen werden nog een aantal openbare bijeenkomsten belegd over onderwerpen van wereldbeschouwelijke aard. Van verschillende zijden zijn reeds stemmen opgegaan om de vereniging maar op te heffen, maar zover zal men voorlopig wellicht nog niet gaan.

"De Vrije Gedachte" is aangesloten bij de Wereldunie van Vrijdenkers.

Verhouding tot de communisten

Met de strijd voor geestelijke vrijheid hangen naar het oordeel van de aanhangers van "De Vrije Gedachte" enige vraagstukken van materiële aard ten nauwste samen. Dit brengt mede, dat de vereniging, zonder voorkeur voor enige politieke richting of partij, haar steun geeft aan stromingen welke een rechtvaardige verdeling der productiemiddelen beogen, kortom: aan progressieve stromingen. Daar ieder dogma, zowel kerkelijk als politiek, verworpen wordt, lijkt een gelijktijdig lidmaatschap van "De Vrije Gedachte" en de "CPN" niet verenigbaar. Toch zijn er wel communisten lid van de vereniging. Tegen hun lidmaatschap wordt geen bezwaar gemaakt, mits zij geen pogingen doen hun politieke denkbeelden bij andere leden ingang te doen vinden.

Hoewel de vereniging ijvert voor wereldvrede, distancieert zij zich nadrukkelijk van het meedoen aan vredesmanifestaties van welke groep dan ook, gezien het veelal politieke karakter daarvan.

Organisatorische gegevens "De Vrije Gedachte"

De vereniging "De Vrije Gedachte" heeft afdelingen in: Alkmaar, Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Groningen, Rotterdam, Sneek, Utrecht en Zwolle. In 1964 had de vereniging nog 481 leden (1963: 511 en 1956: 2600).

Het hoofdbestuur was in 1964 als volgt samengesteld:

J.G. Rausch	(Utrecht	) voorzitter
Mevr. D.F.E.v.Linschoten- Willems	(Den Haag	) secretaresse
G. Th. Gutz	(Arnhem	) penningmeester
Ch. van Oostrom	(Rotterdam	) lid
B.J. Heijtze	(Amsterdam	) "
H. Ribbels	(Rotterdam	) "
Smit	(Zwolle, n.g.o.)	"
Velleman	(Utrecht, n.g.o.)	"

De "Vrije Gedachte" is sinds 1956 wel door 2 harer leden vertegenwoordigd in de O.C.V. (Onafhankelijke Contactcommissie voor Vredeswerk), welke toetreding destijds in de vereniging nogal kritiek uitlokte, daar velen hierin een stap in de richting van partij-politiek meenden te zien.